

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk Yönetimi
(Çanakkale İli Örneği)

Zeynep Kaymak TOPÇU
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Doç. Dr. İlknur ÇALIŞKAN MAYA

Çanakkale
Ağustos, 2017

Taahhütname

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk Yönetimi (Çanakkale İli Örneği)” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/08/2017

Zeynep Kaymak TOPÇU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Zeynep Kaymak TOPÇU tarafından hazırlanan çalışma, 10/08/2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10160678

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Doç. Dr.	İlknur MAYA	
Üye	Prof. Dr.	Hasan ARSLAN	
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Bertan AKYOL	

Tarih: 05.09.2012

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Özet

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk Yönetimi (Çanakkale İli Örneği)

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılan risk yönetiminin işleyişi ele alınmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında risk arz eden fiziki ortamların belirlenmesi ve bu fiziki ortamlar için alınan güvenlik önlemlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki, tehlikeli ortamlar hakkında okul müdürlerinin ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın, çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Çanakkale ilindeki 10 okul öncesi eğitim kurumlarında (bağımsız anaokulu, bünyesinde anasınıfı bulunan ilkokul) görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma, 10 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmecilerden elde edilen veriler, gruplandırılarak analiz edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; okul öncesi öğretmenleri, kurumda karşılaştıkları riskleri yönetmek yerine okul idaresine bildirmeyi ve okul idaresinin duruma müdahale etmesini tercih etmektedirler. Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocukların karşılaştıkları risklerin başında kayıp düşme ve yaralanmalar gelmektedir. Okullarda karşılaşılan riskler benzer olsa da öğretmenlerin riskleri yönetme yöntemleri farklılık göstermektedir. Öğretmenler öğrencilerin karşılaştıkları risklerin yaş grubuna göre değişim gösterdiğini, bireysel farklılıklara bağlı olarak tehlikeli ve riskli durumları algılamalarının değiştiğini belirtmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim kurumu, okul öncesi öğretmeni, risk, tehlike, risk yönetimi, risk yönetimi yöntemleri.

Abstract

Risk Management in Pre-school Educational Institutions (The Case Of Çanakkale)

In this research, the treatment towards risk and its management in pre-school institutions one studied. Determination of physical environments that constitute risk, and the investigation for safety precautions for those physical environments are aimed. The opinions of principals and teachers on those dangerous environments are considered.

Study group consists of directors and pre-school teachers working in 10 pre-school educational institutions (independent pre-schools, primary schools involving pre-schools) in 2016-2017 educational year in Çanakkale. The research is conducted with a semi-structured interview form including 10 clauses. The data obtained from the interviewers are analyzed by content analysis.

According to the results obtained from the survey; pre-school teachers prefer reporting the risks that they encounter to the school administration and intervention of the administration instead of managing the risks. Falling due to slipping and injuries are the prime risk factors that children encounter in pre-school institutions. Although the risks encountered in schools are distinct, the attitude of teachers towards those risks are distinct. Teachers state that, the risks that students encounter Occur (show) variation with age group and the interpretation of dangerous and risky situations changes depending on the individual distinctions.

Key Words: Pre-school educational institution, pre-school teacher, risk ,danger, risk management, methods for risk management

Önsöz

Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin ve okul öncesi eğitime devam eden çocukların karşılaştıkları riskleri belirlemeyi amaçlayan araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde; problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde; araştırmanın kuramsal çerçevesine ve konuyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde; araştırma modeli, çalışma grubu ve verilerin analizi hakkında bilgiler sunulmuştur. Dördüncü bölümde; bulgular ve yorumlar, beşinci bölümde ise; tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Yüksek lisans tez çalışmaya başladığım günden beri, çalışmalarımın her aşamasında bana yol gösteren ve çok yoğun olduğu dönemlerde bile bana zaman ayıran kıymetli danışman hocam Doç. Dr. İlknur ÇALIŞKAN MAYA' ya teşekkür ederim.

Araştırma süresince manevi desteğinden dolayı eşim Serkan TOPÇU' ya, yardımını esirgemeyen kardeşim Halit TOPÇU' ya ve arkadaşım Emel EFE YILMAZ' a teşekkür ederim. Ayrıca, bu günlere ulaşmamda emeklerinin karşılığını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim annem Sultan ÖZEN, babam Durmuş ÖZEN ve dedem Beşir ÖZEN' e minnettarım ve sonsuz teşekkür ederim.

Çanakkale, 2017

Zeynep Kaymak TOPÇU

İçindekiler

Onay	i
Özet	ii
Abstract	iii
Önsöz	iv
İçindekiler	v
Tablo Listesi	viii
Bölüm I	1
Giriş	1
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	3
Alt Problem	3
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Tanımlar	5
Bölüm II	7
Kuramsal Çerçeve	7
Risk Kavramı	7
Risk Yönetimi	9
Risk Süreçleri	9
Risklerin Değerlendirilmesi	14
Okul Öncesi Eğitim ve Önemi	16
Okul Öncesi Eğitim Kurumları	17
Kreş	17
Yuva	18
Anaokulu	18
Anasınıfı	18
Gündüz Bakımevleri	18
Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	19

Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri	20
Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi	22
Türkiye’ de Okul Öncesi Eğitim	22
Finlandiya’da Okul Öncesi Eğitim	24
Fransa’ da Okul Öncesi Eğitim	24
İtalya’ da Okul Öncesi Eğitim	25
Almanya’ da Okul Öncesi Eğitim	26
İngiltere’ de Okul Öncesi Eğitim	27
Güney Kore’ de Okul Öncesi Eğitim	28
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk	30
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Riskli Alanlar	31
Okul Binasının Yeri	32
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında İç Mekan Özellikleri	33
Sınıf	34
Mutfak/ Yemekhane	35
Oyun Odası	36
Uyku Odası	37
Lavabo	38
Muayene Odası	39
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Özellikleri	40
İlgili Araştırmalar.....	42
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	43
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	46
Bölüm III	50
Yöntem	50
Araştırmanın Modeli	50
Çalışma Grubu	50
Verilerin Toplanması	50
Verilerin Analizi	51
Bölüm IV	52
Bulgular	52

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	52
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Risk Kavramına İlişkin Görüşleri	53
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskin Önem Derecesine İlişkin Görüşleri	54
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Karşılaştıkları Risklere İlişkin Görüşleri	55
Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Karşılaştığı Risklerin Yaş Grubuna Göre Değişim Gösterme Olasılığına İlişkin Görüşleri	58
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki En Riskli Ortama İlişkin Görüşleri	60
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumda Karşılaştıkları Risklerle Baş Etmek İçin Yaptıklarına İlişkin görüşleri	62
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumlardaki Duygularına İlişkin Görüşleri	64
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumların Yönetimi İçin Destek Aldığı Kişi Ve Kurumlara İlişkin Görüşleri	65
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki Risklerin Yönetimi İçin Eğitim Alıp Almama Konusuna İlişkin Görüşleri	67
Bölüm V	69
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	69
Kaynaklar	78
Ekler	87
Ek A: Uygulama İzin Belgesi	88
Ek B. Araştırma Değerlendirme Formu	89
Ek C. Veri Toplama Aracı	90
Ek D. Örnekleme Dahil Edilen Okul Öncesi Eğitim Kurumları Listesi	92

Tablo Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	52
2.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Risk Kavramına İlişkin Görüşleri	53
3.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskin Önem Derecesine İlişkin Görüşleri	54
4.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Karşılaştıkları Risklere İlişkin Görüşleri ...	55
5.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Karşılaştığı Risklerin Yaş Grubuna Göre Değişim Gösterme Olasılığına İlişkin Görüşleri	58
6.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki En Riskli Ortama İlişkin Görüşleri	60
7.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumda Karşılaştıkları Risklerle Baş Etmek İçin Yaptıklarına İlişkin görüşleri	62
8.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumlardaki Duygularına İlişkin Görüşleri	64
9.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumların Yönetimi İçin Destek Aldığı Kişi Ve Kurumlara İlişkin Görüşleri	65
10.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki Risklerin Yönetimi İçin Eğitim Alıp Almama Konusuna İlişkin Görüşleri	67

Bölüm I

Giriş

Araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Risk, beklenen ve istenilen sonuçtan farklı bir durumun ortaya çıkma olasılığıdır. Ortaya çıkan istenmeyen durum, meydana gelmesi istenilen durumun iyiliğine ya da kötülüğüne olabilmektedir (Parlakkaya, 2003). Risk, parasal olarak kayıpların ortaya çıkması ve parasal faydanın azalması olarak düşünülmektedir (Yüzbaşıoğlu, 2003).

Risk yönetim, döngüsel bir süreçtir. Risk yönetimi, riskle karşılaşmadan ve karşılaştıktan sonraki süreç diye ikiye ayrılmaktadır. Riskle karşılaşmadan önce ki evre; önlem almak, riskle karşılaştıktan sonraki evre ise, riskteki olumsuz durumu olumluya çevirme ve kaybı azaltmaya yönelmektir. Ayrıca risk yönetimi, geleneksel ve modern olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel risk yönetimi, var olan risklerin değerlendirilmesi ve en uygun sigorta poliçelerinin yapılmasıdır. Modern risk yönetimi ise, daha geniş şekilde riski finanse etmeye çalışmak, kayıpları azaltmak ve gerekli önlemlere ağırlık vermektir (Schirick, 2004).

Çocuklarda büyüme ve gelişimi anne karnında oluşmaya başlamaktadır. Eğitimi ise, çocuğun dünyaya gelmesi ile başlayan uzun bir süreçtir. Çocuğun gelişimi bütünsel bir olaydır ve birbiriyle ilişkilidir. Her canlının gelişim özellikleri ve gereksinimleri vardır. Gelişimlerine göre gereksinimi tam karşılanmayan canlılar büyümekte zorlanır. Çocuğu yetiştirmekle sorumlu olan anne, baba, öğretmen, çocuğun gelişim özelliklerini iyi bilmeli ve gereksinimlerini zamanında karşılanmalıdır (Şen, 2010).

Dünyaya yeni gelen bir çocuğun fiziksel, psikolojik ve bilişsel açıdan en hızlı geliştiği dönem okul öncesi döneme rastlamaktadır. Bu nedenle çocuğun, nitelikli bir ortam içinde, işinde uzman öğretmen, yönetici, bakıcıların denetiminde, sistemli plan ve programın uygulandığı bir mekanda okul hayatına hazırlamak gerekmektedir. İş hayatının getirmiş olduğu zorluklarla başa çıkmaya çalışan anneler, çocuklarına gerekli eğitimi vermekte yetersiz kalmıştır. Çalışan anneler için okul öncesi eğitim bir gereksinim haline gelmiştir (Tos, 2001).

Okul öncesi dönem çağındaki çocuklar, risklerin farkında değildirler. Risklerin pek çok çeşitli vardır. Okul öncesine devam eden çocukların karşılaştıkları riskler sadece fiziksel riskler değildir. Örneğin; sosyal risk, çocukların problemlerini çözerken karşılaştığı riskleri kapsamaktadır. Zihinsel risk; problem çözme, yeni fikirleri denemek, farklı girişimde bulunmaya istekli olmasını içermektedir. Duygusal risk; çocuğun korku, endişe, kaygılanma vb. duygularla baş etmeyi öğrenmesidir. Çocuklar fiziksel risklere kontrollü olarak maruz bırakılmalı ve bu riskle baş etmek için gerekli malzemeyi güvenli şekilde nasıl kullanması gerektiğini öğrenmelidir (Kalburan, 2014).

Çocuklar, her yaşta kazalarla karşı karşıya kalabilir. Çocukların bulunduğu ve oyun oynadığı alanda riskleri sıfıra indirmenin mümkün olmadığı görülmektedir. Çocuklar için risk alma eylemi olumlu ve olumsuz şekilde sonuçlanabilmektedir. Bu yüzden risk yönetimini etkili şekilde yapmak için önce risk değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Risk değerlendirmesi yapmak için çocukların yapmış olduğu aktivitenin faydasının ve zararının değerlendirilmesi gerekmektedir. Yetişkinler çocukların tahmin edemediği tehlikelerin farkında olmalı ve riskten kaçınmamalıdır. Çocuklar için en uygun eğitim ve oyun alanı hazırlanmalıdır (Warden, 2010).

Öz farkındalık becerisi; çocukların bir işe nerden başlayıp nerede bitireceğine, bedeninin neler yapabileceğine ve hareketlerini en iyi nasıl kontrol edeceğine karar verme sürecidir. Öz farkındalık çocuklarda, bebeklikten itibaren başlamaktadır ve devam etmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumları, çocuklarda henüz gelişmemiş olan öz farkındalık becerisinin geliştirmesine yardımcı olması gerekmektedir. Öz farkındalık becerisinin gelişmesi, çocukta özgüven ve benlik algısının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde, yetişkinler fiziksel ortamı güvenli hale getirmelidir. (Knight, 2012).

Kalburan' a (2014) göre, çocuklara risk kavramını öğretmek gerekmektedir. Risklerin sonucunun ne olacağını örnekler (bıçakla oyun oynarsan sonucunun ne olacağını, yüksek bir yerden atlarsan neler olabilir vb.) göstererek düşünmesi için teşvik etmek gerekmektedir. Riskleri, çocuklar için mümkün oldukça somut ve anlaşılır hale getirilerek öğretilmelidir. Çocukların riskleri anlaması için cesaretlendirilmesi gerekmektedir. Riskten kaçmak yerine riski yönetme ve riskle başa çıkmanın yollarını öğretmek gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki risklerle baş etmenin yollarından biriside, eğitim politikalarını ebeveyn ve diğer yetişkinlerle paylaşmaktır. Eğitimci gözetiminde yetişkinlerin ve çocukların içinde olduğu bir çalışma atölyesi hazırlanmalıdır. Bu atölyede yetişkinlerin görevi, çocukların risklerle nasıl baş edilmesi gerektiğini gösterme sorumluluğu v ırmelidir. Ebeveynlere bu atölyede, çocukken karşılaştıkları riskli durumları ve bu risklerle baş etmenin ilerleyen hayatındaki faydasını çocukların fark etmelerini sağlamak gerekmektedir. Okul yöneticisi ve öğretmenler, çocukların karşılaştıkları riskleri anlatan; broşür, gazete, dergi gibi ve okulun risk değerlendirme eylemini açıklayan kaynaklar hazırlamalı ve planlamalıdır (Edgington, 2007).

Problem Cümlesi

Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim kurumlarında karşılaştıkları riskler ve bu risklerin yönetimi hakkındaki görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1. Okul öncesi öğretmenlerinin, demografik özellikleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin, risk kavramına ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Okul öncesi öğretmenlerinin, riskin önem derecesine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştıkları risklere ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştığı risklerin yaş grubuna göre değişim gösterme olasılığına ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumdaki en riskli ortama ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumda karşılaştıkları risklerle baş etmek için yaptıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Okul öncesi öğretmenlerinin, riskli durumlardaki duygularına ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Okul öncesi öğretmenlerinin, riskli durumların yönetimi için destek aldığı kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri nelerdir?
10. Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumdaki risklerin yönetimi için eğitim alıp almama konusuna ilişkin ne düşünmektedirler?

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, karşılaştıkları risklerin belirlenmesi ve bu riskler için hangi yöntemlerin kullanıldığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları riskleri, hangi yöntemlerle yönettiklerine ilişkin öğretmenlere ve araştırmacılara başvuru kaynağı olabilir. Çünkü, Türkiye’ de okul öncesi eğitim kurumlarında risk yönetimi alanında yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ayrıca bu araştırma, okullarda bulunan mevcut imkanların çocuklar için elverişli olup olmadığını ortaya koymak, okul öncesi eğitim

kurumlardaki riskli ortamları ve bu risklerin yönetimi için öğretmenlerin hangi yolları izlemesi gerektiğini öğrenmek adına önemlidir. Okul öncesi dönem çocukları tehlikelerin farkında değildirler ve kendilerini tehlikelerden korumakta zorlanmaktadırlar. Bu amaç çerçevesinde okul öncesi öğretmeni, okulda gerekli olan eğitim ortamının güvenliğini çocuklara uygun şekilde hazırlaması beklenmektedir. Bu araştırma, okul öncesi çocuklarına daha güvenilir bir eğitim ortamı hazırlanmasına katkı yapabilir. Araştırma, okul öncesi hizmet içi eğitim programlarının ve okul öncesi eğitimi veren lisan/ lisansüstü ders programlarının hazırlanmasına katkı sağlayabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Çanakkale il merkezinde bulunan 10 okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan 32 okul öncesi öğretmenin görüşüyle sınırlıdır.
2. Araştırma, MEB'e bağlı bağımsız okulları ve bünyesinde anasınıfı bulunduran ilkokullar ile sınırlıdır.
3. Araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılabilecek olan risklerle sınırlıdır.
4. Araştırma, araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu ile sınırlıdır.

Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim Kurumu: 0-6 yaş çocuğuna zengin uyarıcı çevre sağlayan ve çocukları fiziksel, zihinsel, duygusal açıdan ilkokula hazırlayan kurumdur (Ural ve Ramazan, 2007).

Risk: Herhangi bir amaca ulaşmak için amaç uğrunda kayıpların, tehlikelerin ve belirsizliklerin oluşması durumudur (Maya, 2011). Sözlük anlamı “bir zarar, kayba, bir tehlikeye yol açabilecek, bir olayın ortaya çıkma olasılığı” olarak tanımlanmaktadır (Büyük Larousse, 1986: 9843).

Risk Yönetimi: Problem durumu oluşmadan önce olasılıkları düşünüp, planlı bir şekilde harekete geçebilmektir (Fıkırkoca, 2003).

Tehlike: Türk Dil Kurumu sözlüğünde "Büyük zarar veya yok olmaya yol açabilecek durum, muhatara ve gerçekleşme ihtimali bulunan fakat istenmeyen durum" şeklinde tanımlanmaktadır (Büyük Türkçe Sözlük, 2010).

Belirsizlik: Risk ve belirsizlik kelimeleri birbirinden farklı kelimelerdir. Risk ve belirsizlik kelimelerini istatistiksel olarak ayırmak mümkündür. İstatistiksel olayda risk, istatistiksel olmayan olaylar içinde belirsizlik söz konusudur (Arman, 1997).

Kriz: Yönetim içinde bir karışıklık oluşması ve çözülmez bir hal alması durumudur. İçinde bulunulan durum için önlem alınmaya çalışılsa da, dış etkenlerin ve tehditlerin engellenememesidir (Can, 1999).

Bölüm II

Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma konusu ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca, konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Risk Kavramı

Risk, bireyin aklına tehlikeli bir durum olarak gelmektedir. İlerleyen zamanda ortaya çıkabileceği düşünülen ve kesinliği kanıtlanmamış bir durumu ifade etmektedir (Willett, 1971). Berk'e (1993) göre risk; ilerleyen zamanda ortaya çıkması düşünülen ve gerçekleşmesi istenmeyen bir durumun meydana gelmesi durumu olarak nitelendirilmektedir. Risk, istenmeyen bir olay ve tehlikeyi ifade etmesinin yanında bazen fırsatları da ifade eder. Risk ve riskin faydası birbiri ile ilişkili olduğu görülmektedir (Finucane, 2000).

Belirsizliğin kol gezdiği ortamlarda risk kaçınılmaz bir gerçektir. Belirsizliğin tahmin edilmesi oldukça zor bir durumdur. Belirsizlik zamanla değişir ve yönetilebilmektedir (Fıkrkoca, 2003). Risk, örgütlerin hedefine ulaşmasını engelleyen bir takım durumların meydana gelme olasılığı ya da kayıp ve belirsizliklerin olması şeklinde tanımlanmaktadır (Dorfman, 2002). Moutinho (2000), tarafından risk; fiziksel, sosyal, psikolojik ve zaman riski diye 4 ana gruba ayrılmaktadır:

Fiziksel Risk. İnsan sağlığını ve güvenliğini tehlikeye sokacak ortamlarda fiziksel risk ortaya çıkmaktadır. Fiziksel riskin sayısı ve miktarı artıkça, alınan önlemlerin de aynı miktarda sayısı artmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında, en sık görülen risk türü fiziksel risktir. Okulda alınacak önlemler, fiziksel riskin görülme olasılığını azaltmaktadır. Çocukların oynadığı fiziksel ortamlarda; yanıcı, delici, kesici, sivri köşeler vb. olmamalıdır. Çocukları için en ideal fiziksel ortamlar hazırlanmalıdır (Ert  ve Demirkan, 1998).

Sosyal Risk. Bireyin bulunduğu sosyal ortamda aile ve arkadaş çevresinde manevi değer kaybetmesi ve kendini kötü hissetmesi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bireyin bir gruba ait olması ve kendini gruba kabul ettirme süreci, baştan sona bir sosyal risk oluşturmaktadır. Bebeğin ilk sosyal ilişkisi annesi ve ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kişilerle başlamaktadır. Çocuk doğumdan okula başlayana kadar anne ve yakın çevresiyle zaman geçirmektedir. Okul öncesi eğitim kurumuna yeni başlayan ve ailesinden ilk defa ayrılan çocuklar, akran grubuyla ya da kendinden büyük bireylerle sosyal ilişki kurmaya çalışmaktadır. Çocuğun bir gruba ait olması, sınıftaki arkadaşlarıyla kaynaşması gibi çabaları öğretmen ve diğer çalışanlar tarafından desteklenmelidir.

Psikolojik Risk. Bireyin kendini insanlar içinde kötü hissetmesi ve diğer insanların bunun farkına varmasını sağlayacak davranışlarda bulunmasıdır. Sosyal risk ve psikolojik risk birbiriyle karıştırılmaktadır. Sosyal risk ile psikolojik risk arasındaki fark; psikolojik riskte bireyin kendini nasıl algıladığı ve hissettiği önemli, sosyal riskte de çocuğun arkadaşları tarafından nasıl algılandığının önemli olduğu görülmektedir. Çocuklarda görülen aşırı psikolojik gerilimler büyümeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuklara yeterli sevgi ve ilgi göstermeyen aile ortamı ve kurumlar büyümeyi geciktirici etkide bulunmaktadır. Böyle bir durumla karşı karşıya kalan çocukta yemek yememe ya da aşırı yemek yeme davranışı görülmektedir (Özgediz, 1979).

Zaman Riski. Tüketicinin yanlış ürün seçmesi bu ürünü değiştirmek için ya da istediği ürünü bulmak için zaman harcamasıdır. Bir başka durumda tüketicinin elindeki ürünün yeterli performansı göstermemesi ve performansı iyi bir ürün bulana kadar zaman harcaması bir zaman riskidir. Okul öncesi eğitim kurumları, öğrencinin ve velinin beklentisine tam cevap veremediği durumlarda, veli yeni okul arayışına girmektedir. Bu durum çocuk ve veli için bir zaman kaybıdır. Ayrıca çocuğun yeni bir okula başlaması ve arkadaşlarıyla kaynaşma süreci de bir zaman riski sayılmaktadır.

Risk Yönetimi

Risk yönetimi ilk olarak 1950 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmaya başlamıştır. Risk yönetimi kelimesi, günümüzde daha çok telaffuz edilmeye başlamıştır. Aslında risk yönetimi çok eskiye dayanmaktadır. İnsanoğlu ilk çağlardan beri kendisini, ailesini, malını korumak için sürekli bir çaba göstermiştir. Ailesine, malına gelebilecek tehlike ve riskleri tanımak ya da değerlendirmek için çaba sarf etmiştir. Risk yönetimi, görüldüğü gibi yeni ortaya çıkmış bir kelime değildir. Çağdaş risk yönetimi ise, eskiden günümüze süre gelen yönetim uygulamasına yeni bir bakış açısı getirmektedir (Greene, 1997).

Risk yönetimi, belirsizliği ve belirsizliğin doğuracağı olumsuz durumları daha kabul edilebilir hale getirmeyi sağlayan düzendir. Risk almanın sonucu olumlu ya da olumsuz olabilir. Risk yönetimini iyi yapabilmek için, riskin değerlendirmesinin de iyi yapılması gerekmektedir. Risk değerlendirmesi yapılırken, yapılan işin zarar ve fayda analizde yapılması gerekmektedir. Meydana çıkan zararın dengelenmesi gerekmektedir (Edgington, 2007).

Okul öncesi eğitim kurumlarında risk yönetimi, Knigt (2012), şu şekilde açıklamıştır: Çocukları yaşlarına uygun riskler almaları için yüreklendirmek gerekmektedir. Çocuklara riskten kaçmak yerine, riskle baş etmek ve riski yönetmenin yolları öğretilmelidir. Çocuklar için doğal ortamlar oluşturulmalıdır. Doğal ortamda çocuk risklerle karşılaşacaktır. Örneğin; Beton bir zemin çocuğun yaralanmasına sebep olacaktır, ormandaki zararlı bitkiler ve hayvanlar çocukların zarar görmesine sebep olabilir. Çocuk içinde bulunduğu durumla baş etmenin yollarını arayacaktır. Riskli duruma odaklanacak, riskli durumu yönetmeyi öğrenecektir.

Risk Yönetim Süreçleri

Risk yönetim süreci, yöneticilerin riski en az seviyeye indirmek ya da tamamen yok etmek için uğraştıkları bir yol sayılabilmektedir. Risk yönetim süreci, olumsuz giden herhangi bir durum için en uygun çözüm planının seçilmesi, uygulanmaya konulması yönetici ve bireylere

kolaylık sağlamaktadır. Risk yönetim sürecinin her basamağı bir sonraki basamağa zemin hazırlamaktadır. Basamaklar arası geçişte, bir önceki basamağın tamamlanmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Basamaklar arasın geçişte herhangi bir atlama durumunda birçok tehlike meydana gelebilir. Gözden kaçırılmış risk sonraki aşamada alınacak olan önlemlerde değerlendirilmemiş olmaktadır (Çağırğan, 1997).

Risk yönetim sürecinin dört işlem basamağı bulunmaktadır; Riskin tanımlanması, risk yönetim programının hazırlanması, alternatif çözümlerin belirlenmesi ve riskin değerlendirilmesidir (Daft, 1991).

1. Riskin Tanımlanması. Riskin, tanınması anlamına gelmektedir. Riski tanıma sürecinde elde edilen veriler, riske çözüm bulma sürecini de kapsamaktadır. Riskin tanımlanması, belirsizlikleri azaltmayı ve oluşan kayıpları en aza indirmeyi amaçlamaktadır (Hert and Howard, 1983). Risklerin tanımlanması zor bir süreçtir. Çünkü; örgüt yöneticisinin, örgüt hakkında her şeyi bilmesi oldukça güçtür. Risk yöneticisi yeteneklerini kullanarak örgütün içinde bulunduğu riski tanımlaması ve belirlemesi gerekmektedir. Bu sayede risk yöneticisi, içinde bulunulan sorunun büyümesini engelleyecek ve çözüm bulunmuş olunacaktır (Barton and Hardigree, 1995).

Risklerin tanımlanması, kurumun amaçlarını olumsuz yönde etkileyecek ve hedefe ulaşmayı engelleyecek olan risklerin en erken zamanda belirlenmesi gerekmektedir. Aksi halde erken teşhis edilemeyen risklerde, yöneticinin riskle baş etmesi söz konusu olmayabilir (Fıkırkoca, 2003). Risklerin belirlenmesi sürecinde yönetici, risklere bütünsel bir açıdan çözüm bulmalıdır. Kurumun içinde bulunduğu durumu değerlendirirken tüm etkenleri göz önünde bulundurması gerekmektedir. Birbiriyle ilintili olan riskleri ayrı ayrı çözmeye çalışmak işlerin daha da zorlaşmasına sebep olmaktadır. Riskler listelenmelidir ve çözüm bulunması sağlanmalıdır (Zink and Leberman, 2001). Okul öncesi eğitim kurumunda bulunan yöneticilerde, okulda bulunan riskleri bütünsel bir açıdan incelemeli ve çözüm bulmalıdır.

Çözüm bulma aşamasında okulda bulunan öğretmen ve yardımcı personellerinde fikri alınmalıdır. Okuldaki riskler listelenmeli ve ekip halinde risklere çözüm bulunmalıdır.

Riskin belirlenmesi, kurumlarda meydana gelen riskler sürekli değişmektedir. Bu nedenle, risk tanıma ve belirleme işlemi sürekli yapılması gereken bir durum haline gelmektedir. Kurumlara sürekli giren insan kaynakları, teknoloji, uygulamaya konulan yeni prosedürler vb. yeni risklerin doğmasına sebep olur. Doğacak yeni risklerin belirlenmesi ve liste haline getirilmesi gerekmektedir. Çözüm bulunmuş, kurum için tehlike arz etmeyen risklerinde listeden silinmesi gerekmektedir. Diğer önemli bir noktada, riskler nedenleriyle birlikte belirlenmesi gerekmektedir. Meydana gelen risklerin orta çıkmasında birçok etken olabilmektedir. Nedenleri ortaya konulan risklerin yönetimi daha kolay olmaktadır (Maya, 2011).

2. Risk Yönetim Programının Hazırlanması. Risk yönetim programı hazırlanmadan önce çevrenin ve kurumun olanaklarının, zayıflıklarının, güçlüklerinin ve beklentilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Risk yönetimi sürecinin son basamağı olarak kabul edilen değerlendirme kısmı, risk yönetimi programının denetlenmesi diye de düşünülmektedir. Çünkü; denetim, değerlendirmeyi ve geliştirmeyi de kapsamaktadır (Maya, 2011). Risk yönetim programının hazırlanmasında ve uygulansın da kurum yöneticisi, kurumda çalışan diğer personelleri de programa dahil etmelidir. Dahil etmediği takdirde kurumdaki sorunların daha çok büyümesine sebep olmaktadır. Kurumdaki herkesle eş zamanlı olarak iletişime geçilmelidir (Mason, 2002).

Eğitim kurumlarında uygulanan risk yönetim programları farklı kurumlarla benzerlik göstermektedir. Her risk yönetimi programında aynı yol izlenmektedir. Her kurumun sahip olduğu fiziksel koşullar ve içinde bulunduğu çevre farklılık göstereceği düşünülürse, her zaman aynı risk yönetim programı kullanılması beklenmemelidir. Her risk yönetimi programının

kendine ait bir niteliği bulunmaktadır. Risk yöneticisi, riskli duruma uygun nitelikte bir risk yönetimi programı seçmesi gerekmektedir (Harwell, 2003).

3. Alternatif Çözümlerin Belirlenmesi. Riski tanılayıp değerlendirdikten sonra eğer istenilen çözüme ulaşılmadıysa farklı bir teknik denenmelidir. Riski azaltmak, riskten kaçınmak ve riski transfer etmek alternatif risk yönetim teknikleri arasına girmektedir (Vaughan and Vaughan, 1995).

Riski Azaltma. Meydana gelmesi tahmin edilen durumlar için kişisel ya da kurum olarak önlemler alabilmektir. Kurumda risk oluşturabilecek durumlar için sigorta yaptırmak ya da kurum personeliyle birlikte hareket edebilmek riski azaltmak için alınmış bir önlemdir. Kurumda çalışanlara, işletmedeki riski yerleri tanıtmak ve meydana gelebilecek tehlikeler karşı gerekli eğitimler vermek meydana gelebilecek riskleri azaltmada etkili olacağı düşünülmektedir (Enşer, 1999). Riskleri azaltmada alınacak önlemlere örnek olarak; okul öncesi eğitim kurumlarındaki lavabolarda çocukların kayıp düşmesini engellemek için, yerlere kaymayı engelleyen plastik yapılı kaymazlar serilebilir.

Riskten Kaçınmak. Bu teknikte kurumlar, riski artıran faaliyetlerden uzak durmalıdır. Meydana gelebilecek olumsuz durumlara karşı kurum ve kurum çalışanları önceden önlem alarak riskten kaçınabilmektedir (Emhan, 2009).

Riski Transfer Etme. Riskin bir parçası sayılmaktadır. Risk taraflarca paylaşılması gerekmektedir. Riskin paylaşılması ve yönetilmesinde anlaşmazlıklar çıkabilmektedir. Riski paylaşmada, riskin transfer etmede kurum ve kişiler başka bir risk almış bulunmaktadır. Risk yönetimini üstlenecek kişi, riski çok dikkatli bir şekilde yönetmeli ve transfer etmelidir. Eğer riski alan kişi riski iyi yönetemezse yeni bir riskle karşılaşmak kaçınılmaz olmaktadır (Günbey, 2008).

Alternatif risk düzeltme teknikleri arasında seçim yapılırken; Riski tanımlayıp değerlendirdikten sonra riskle başa çıkmada kullanılacak tekniğin diğer tekniklerle karşılaştırılması gerekmektedir. Risk yöneticisi programı hazırlayan değil, programı uygulamaya koyan kişi konumunda olabilir. Hangi riskte hangi tekniğin uygulanacağına karar verirken, uygulanacak olan riskin kar ve maliyetini de değerlendirmesi gerekmektedir (Vaughan and Vaughan, 1995).

Alternatif risk yönetim tekniğini seçerken dikkat edilmesi gereken ölçütler; riskin derecesi, seçilen tekniğin ekonomik olması, zaman ve kullanılacak kaynakların kısıtlı olmasıdır (Drucker, 1996).

Riskin Derecesi. Riskle ilgili karar alırken beklenen ve istenilen kazançların yanında, kayıplarında hesaplanması gerekmektedir. Kurum içindeki risklerin önem derecesine göre alternatif risk değerlendirmeleri yapılmalıdır.

Ekonomik Olması. Seçilecek olan alternatif tekniğin, az çaba ve emekle yerine getirilmesi gerekmektedir.

Zamanlama. Karar verme aşamasında konunun aciliyeti yok ise yavaş şekilde düşünüp, en uygun alternatif tekniğe karar verilmelidir.

Kaynakların kısıtlı olması. Risk yönetiminde en önemli kaynak insandır. Az sayıda insanla birlikte doğru kararı vermek gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında ortaya çıkabilecek sorunların çözümünde, riskin önem derecesine dikkat edilmelidir. Risk yönetiminde alternatif çözümler aranmalı ve ardından alternatif değerlendirmelerle sorun çözümlenmelidir. Seçilen alternatif teknik öğretmenleri ve çalışan personeli yormadan az emek ve çabayla uygulanmalıdır. Okulda bulunan mevcut riskin çözümü için acele edilmeden doğru teknikle, doğru zamanda çözülmesi gerekmektedir. Riskin

yönetiminde en önemli kaynak; yönetici, öğretmen ve çalışan personeldir. Okulda bulunan mevcut çalışan insanlarla birlikte doğru kararı vermek önemlidir.

4. Riskin değerlendirilmesi.

Seçilen alternatifin uygulanması aşamasında sorun ve konular açıkça ortaya konulmalıdır. Alternatif tanımlandıktan sonra alternatifin uygulanması gerekmektedir. Ortaya çıkacak olan sonuçların değişik zamanlarda, çeşitli derecelerde değerlendirilmelidir (Newhman, 1979).

Risklerin Değerlendirilmesi

Risk yöneticileri riski değerlendirmelidir. Var olan kaybın ve kaybın meydana gelme ihtimali değerlendirilirken riskin derecelendirilmesi gerekmektedir. Vaughan-Vaughan, (1995), aşağıda riski derecelendirmiştir.

Çok Önemli Risk. Ciddi kayıplarla sonuçlanan risklerdir.

Önemli Risk. Ciddi kayıplarla sonuçlanmayan kurumu borca sokacak risklerdir.

Önemsiz Risk. Kurumu ve günlük geliri etkileyen finansal risklerdir.

Risk değerlendirme, riskin olasılığını ve gizli zararının tespit edilmesidir. Riskli olan durumla ilgili veriler toplanmalı ve toplanan verilerin nasıl kullanılacağına karar verilmelidir. Riskli durumlar için, çözüm yollarını düşünmek ve her çözüm yolunun riske etkisini değerlendirmek gerekmektedir (Elias, 2009).

Risk değerlendirme sürecinde, insanoğlunun bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İnsan tehlikeli durumu değerlendirirken olasılıkların tümünü düşünmeyebilir. Her bir bireyin tehlikeli duruma bakış açısı farklı olabilmektedir. Dolayısıyla riski, tehlikeyi algılama ve değerlendirme becerisi de farklılık göstermektedir. Riski değerlendirecek kişinin kapasitesi ve yetenekleri de

farklı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Risk değerlendirmesinde kişi sayısı artıkça, riski değerlendirme ve sonuca varma olasılığı da artmaktadır (Hogart, 1975).

Risk değerlendirme sürecinin asıl amacı, riskleri kabul edilebilir duruma getirebilmektir. Kabul edilebilir bir risk haline getirirken de olayın kanuni boyutunu, kurumun iş sağlığı ve güvenliği politikasını da dikkate alarak risk değerlendirmesi yapılması gerekmektedir. Kurumda mevcut olan riskleri en aza indirmek ve ortadan kaldırmak için aşağıdaki stratejiler uygulanmaktadır (Fischhoff ve diğerleri, 1981).

Riski Düzenlemelerle Yok Etmeye Çalışmak. Kurumda çalışan personelin, performansı düşürülmeden bazı değişiklik ve düzeltmelerle risk ortadan kaldırılmalıdır.

Riskleri Kontrol Altına Almak. Kurumu riske sokacak tehlikeli durumların ortadan kaldırılamadığı durumlarda, risklerin kontrol altına alınması gerekmektedir. Bunun için; kurum yönetim stratejisinin değiştirilmesi gerekmektedir. Yeni yönetim stratejisi ile kurumun tüm güvenlik önlemi denetlenmelidir.

Uyarıcı İşaretlerin Kullanılması. Riskli durumları aza indirmek için kurumda sesli ve görsel uyarıcılar kullanılmalıdır. Bu işaret ve uyarıcılar bireyde tehlike kavramını ya da tehlikeden kurtulma yollarını çağrıştırmalıdır. Örneğin; ıslak zeminlere kaygan zemin işareti koymak, olası kayıp düşmeleri engellemektedir.

Personel Eğitimi. Yukarıda sıralanan stratejilerin yanında, kurumda çalışan personelinde eğitilmesi gerekmektedir. Bilinçli ve tehlikelerden haberdar personelle, riskleri ortadan kaldırmak daha az zaman alacaktır. Kurumda çalışan personellere belirli aralıklarla risk eğitimi verilmelidir.

Okul Öncesi Eğitim ve Önemi

Okul öncesi eğitim, 0-6 yaş arası çocukların bilişsel, fiziksel, duygusal, öz bakım becerilerinin gelişimini sağlamaya yönelik programlı, planlı yapılan her türlü eğitime okul öncesi eğitim denilmektedir (Ural ve Ramazan, 2007). Diğer bir tanım ise, çocuğun dünyaya gözünü açmasıyla başlayan, çocukluk yıllarını kapsayan ve ilkokul çağına kadar olan süreyi içine alan dönemdir. Çocukları zengin ve donanımlı çevresi ile onları zihinsel ve sosyal açıdan okula ve hayata hazırlamaya çalışan bir eğitim sürecidir (Aral, Kandır, Yaşar, 2011).

Yapılan araştırmalar, okul öncesi eğitim kurumlarında verilen eğitimlerin planlı ve bir amaca hizmet etmesi çocukların öğrenmesi de önemli bir yeri olduğunu savunmaktadır. Çocuklar için okulda hazırlana etkinlikler, oyunlar, bitki yetiştirme, bahçe oyuncakları, hayvanları tanıma ve taklit etme gibi aktiviteler çocuğu hayata hazırlamaktadır (Nielsen, 2006).

Okul öncesi eğitim kurumlarının, iç ve dış mekanları dizayn edilirken çocukların tüm gelişim alanları dikkate alınmalıdır. Çocukların istek, ilgi ve sağlıkları göz önünde bulundurularak planlamaların yapılması okul öncesi eğitime devam etme oranını arttırmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında, eğitim ortamları planlanırken ve donanım hazırlanırken, mühendislik, mimarlık, çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuk psikolojisi vb. bilim dallarıyla birlikte çalışmak gerekmektedir (Güleş, 2011).

Çocuğun aileden sonra ilk sosyalleşeceği yer, okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim, çocuğun aileden aldığı eğitimi pekiştirmekte ve eksiklikleri gidermektedir. Okul öncesi eğitime devam eden çocuklar, yaş grubuna uygun sınıflara ayrılarak eğitim almaktadırlar. Yaş grubuna göre ayrılmış sınıflarda sayı, renk, şekil ve kavramları öğrenmektedir. Çocuklara herhangi bir kavram öğretilirken, kalıcı olması adına direkt yaşayarak öğrenme temele alınmaktadır. Çocuklara bir şey öğretilmek istendiğinde; sesleri duymalı,

nesnelere dokunmalı, soyut bir durumu somut hale getirildiğinde öğrenme kalıcı ve etkili olabilmektedir (Çetinkaya, 2006).

Okul öncesi eğitim kurumları giderek önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitim, çocukların gelişiminin en hızlı olduğu döneme denk gelmektedir. Çocuklardaki bu hızlı gelişimi ve değişimi ancak; çok iyi hazırlanmış bir eğitim programıyla tamamlamaya çalışmak gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında hazırlanan faaliyetlerin, çocuğun gelişimine katkıda sağlamaktadır. Günümüz koşullarında artık okul öncesi eğitim kurumları yaygınlaşmaya başlamıştır. Çocuğun kişilik gelişimi üzerinde etkili olan okul öncesi eğitim programı, sadece çocuğun kendi kültürünü geliştirmeyi değil, aynı zamanda değişik kültür yapısındaki çocuklarında gelişim özelliklerini dikkate alan içinde bulunduğu eğitim sisteminin temel ilke ve prensiplerine bağlı alınarak planlanması gerekmektedir (MEB, 1990).

Eğitimciler, anaokulunda uygulanan programın çocukları birinci sınıfa hazırladığı kanaatinde. Okul öncesi eğitim alan çocukların daha şanslı olduklarını, anaokulu yaşantısı olan çocukların eğitim- öğretim hayatında daha başarılı olduğunu savunmaktadır (Cramer and Browne, 1974).

Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Okul öncesi eğitim kurumları ebeveynlerin ihtiyaçlarına göre değişebilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları genel olarak kreş, yuva, anaokulu ve anasınıfı olarak ayrılmaktadır.

Kreş. 0-2 yaş süt çağı çocuklarının gittiği kurumlardır. Çalışan annelerin çocuklarının bakımını üstlenmektedir. Kreşler 0-2 yaş çocuklarının beslenme, temizlik, bakım, uyuma, dinlenme gibi gereksinimlerini karşılayan kurumdur. Ülkemizde 0-2 yaş grubuna hizmet veren kreşler başka ülkelerde farklı yaş grubuna hizmet vermektedir. Kreşler, çalışan ebeveynlerin çocuklarını bırakabilecekleri güvenilir ve uzman eğiticisi kadrosunun olduğu bu kurumlar

olduğu görülmektedir. Çocukların bakımlarının yanında onların gelişimini destekleyici faaliyetleri de planlayarak eğitim vermektedir (Koçyiğit, 2007).

Yuva. 2-4 yaş arası çocukların gittiği kurumlardır. Gelişmiş ülkelerde yuva eğitimi ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin, endüstride ve tarımsal bölge de çalışan annelerin çocuklarına ulaştırılmaya çalışılmıştır. Yuva, çocukların gelişimlerine katkı sağlayacak zengin uyarıcı ve eğitsel yaşantılar sunmaktadır. Yuvalarda çocukların bedensel, zihinsel, sosyal ve dil becerilerini geliştirici faaliyetler yapılmaktadır. Yuvaya giden çocukların yaş grubu küçük olduğu için aileden uzak kalmak çocukları olumsuz yönde etkilemektedir. Kreşler, çocukların gelişimini aksatan ve olumsuz etkileyen etkenleri yok etmeye çalışmanın yanında, çalışan annelerin çocukları için güvenli ortamlar sağlamaya çalışmaktadır (Oğuzkan ve Oral, 1995).

Anaokulu. 4-6 yaş arası çocukların gittiği kurumlardır. Anaokulları çocukların sosyal gelişiminin yanında zihinsel gelişimini önemsemekte ve destek vermektedir. Anaokulunun da uygulanan etkinlikler çocukların sosyal yaşamını kaliteli hale getirmektedir. Çocuklarının kişilik gelişimi üzerinde etkilidir. Anaokulu etkinlikleri sabah ve öğleden sonra olacak şekilde planlanabilir bu sayede daha çok çocuğa hizmet edilmiş olmaktadır (Koçyiğit, 2007).

Anasınıfları. Anasınıfları birinci sınıfa hazırlık sınıfı olarak da bilinmektedir. Anasınıfları bağımsız anaokullarında ya da ilkokul bünyesinde açılabilir. Anasınıfı eğitimi alan çocukların birinci sınıfta daha başarılı olduğu görülmektedir. Anasınıfında yapılan faaliyetler (okuma yazmaya hazırlık çalışması, sanat etkinliği, türkçe dil etkinliği, fen ve doğa etkinliği, müzik eğitimi vb.) birinci sınıfa hazırlığın temellerini atmaktadır. Okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal ve zihinsel becerilerinin de gelişmiş olduğu bilinmektedir. Anasınıflarında yapılan çalışmalar çocukların ince ve kaba motor becerisini de geliştirmektedir.

Gündüz Bakımevi. Doğumdan zorunlu okul çağına kadar çocukların bakımını sağlayan kurumlardır. Gündüz bakım evine giden çocukların anneleri genelde çalışmaktadır. Gündüz

bakım evleri ücretlidir. Anne ve babaların, gündüz bakım evlerin tek beklentisi çocuklarının güvenli ve sağlıklı bir şekilde büyümesidir.

Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak (MEB, 2013);

1. Çocukların bedensel, duyuşsal, fiziksel en iyi alışkanlıkları kazanmasını sağlamak,
2. Çocukları ilkokula hazır hale getirmek,
3. Türkçeyi doğru ve güzel telaffuz etmesini sağlamak,
4. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı sağlamaktır.

Okul öncesi eğitimin temel amacı; 0-6 yaş çocuklarının, bilimsel bir gerçeklik çerçevesinde bakım, korunma, bedensel, ruhsal, zihinsel, sosyal gelişmelerini sağlamaktır. Dengeli ve sağlıklı beslenme, hayata hazırlama gibi konularda etkinlikleri planlı ve sistemli bir şekilde sürdürmek ve çocuğu okul hayatına hazırlamaktır. Bilimsel araştırmalara göre, çocukların beden gelişiminin en hızlı olduğu dönem okul öncesi döneme denk gelmektedir. Bunun dışında diğer gelişim alanları da hızlı gelişmektedir. Bu yaş çocuğunun bedensel, zihinsel, psikolojik ve sosyal gelişimini desteklemek için ailenin ve okul öncesi eğitim kurumunun ortak hareket etmesi gerekmektedir (Tos, 2001).

Poyraz ve Dere (2003)' nin Mialaret' ten aktardığına göre; okul öncesi eğitimin amacını üç temel başlık altında toplamıştır.

1. Toplumsal Amaçlar. İş hayatına atılan kadınlara destek olmak, geleneksel eğitimdeki eksiklikleri doldurarak çocukların zihinsel, sosyal, duyuşsal, fiziksel ve öz bakım becerilerine katkı sağlamak,

2. Eğitici Amaçlar. Çocuğun çevresiyle olan iletişimini artırmak ve duyarlı davranış sergilemesini desteklemek,

3. Gelişimsel Amaçlar. Çocuğun gelişimini temele alarak kendi denetimini bağımsız olarak yapan, dinleme, giyinme, yeme, konuşma vb. becerilerin gelişimini sağlamaktır.

Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri

Eğitimin her kademesindeki gibi okul öncesi eğitim de bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır (MEB, 2013):

1. Okul öncesi eğitim çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitim çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı, ona öz denetim kazandırmalıdır.

9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Tüm etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.

10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.

11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.

12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.

13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.

14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.

15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.

16. Okul öncesi eğitim süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.

17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.

18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

Okul öncesi çocuğunun gelişimi de belirli ilkelere dayanmaktadır.

Çocuk gelişiminin de kalıtım ve çevre koşulları etkilidir. Çocukların gelişimi belirli bir sıralama izler; örneğin büyük kas gelişimi, ince kas gelişiminden önce gelişmektedir. Çocuk önce emekler sonra yürür. Gelişim baştan ayağa, içten dışa doğrudur. Gelişim nöbetleşe devam eder. Gelişim genelden özele doğrudur. Gelişim bir bütündür. Okul öncesi çağındaki çocuklarda bireysel farklılıkların görülmesi doğal bir durumdur. Çocuk gelişiminin basamakları basit, zor ve karmaşığa doğru bir sıralama izlemektedir. Örneğin, çocuklar önce anlamsız sesler

çıkartır sonra belirgin heceler çıkarmaya çalışır ve en sonunda anlamlı cümleler oluşturmaya çalışır. Gelişim alanları birbiriyle ilişkilidir. Herhangi bir gelişim alanındaki aksaklık diğer gelişim alanını da olumsuz etkilemektedir. Gelişim her yaşta aynı hızla ilerlememektedir. Yaşlar arasında farklılık gösterir. Örneğin; yeni Dünya' ya gelen bir bebeğin ilk iki yıl bedensel gelişimi hızlıyken diğer yıllarda gelişimi yavaşlamaktadır. Çocuk gelişiminde, belirli dönemlerde belirli gelişime ulaşması gerekmektedir. Aksi halde ilerleyen dönemde bir sonraki gelişim alanının aksamasına sebep olmaktadır. Gelişim belirli bir sıra izlemektedir (Özgediz, 1979).

Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Türkiye' de Okul Öncesi Eğitim. Türk eğitim tarihinde okul öncesi eğitim, 19. yüzyılın başından itibaren batılı medeniyetinin etkisiyle, çocuğun eğitimine gerekli önemin verilmesiyle ortaya çıkmaya başlamıştır. 1847' de ilk defa devlet okulları kurulmuştur. Ali Paşa nazır olduğu dönemde “Maarif-i Umumiye Nizamnamesi” yani Milli Eğitim Genel Tüzüğü kabul edilmiştir. Kabul edilen nizamname 5 yaşında okula başlama kararı alınmıştır. 5 ve 6 yaşındaki çocukların gittiği okullara “sübyan” mektebi denilmiştir. 19. Yüzyıl sonlarında, 5 yaşındaki çocuklar “taş mektep, mahalle mektebi ya da mekteb-i sübyan” adı verilen ilköğretim okullarına başlamıştır. Sübyan mektebinin kuruluşu Fatih dönemini de içine almaktadır. Yukarıda bahsedilen okullarda; Kuran-ı kerim okutulup, ayet ve sureler ezberletilmektedir. Dini eğitimin yanında güzel yazı ve aritmetik çalışmalar yapılmaktadır. 1915 yılında “ Ana Mektepleri Nizamnamesi” yani “Anaokulları Tüzüğü” yapılmış ve 04.01.1956 yılına kadar uygulanmıştır. Bu nizamnamede ilkokula başlamadan önce çocukların anaokuluna gitmesi önemsenmektedir. Bu nizamname kapsamın anaokullarında eğitim verecek öğretmenlerin yetiştirilmesi için İstanbul'da bir okul açılması düşünülmüş fakat; birkaç yıl eğitim verdikten sonra kapatılmıştır (Ensari, 1997),

Türkiye’ de okul öncesinin zorunlu olmasına dair son yıllarda önemli çalışmalar yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 17 Mart 2017 ve 28219185-100-E.3630212 sayılı resmi yazısında okul öncesi eğitimin zorunlu olduğu ve 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren 54 ay ve üzeri çocukların %100 okullaşma için gerekli tedbirlerin alınması hususuna değinilmiştir. İlgili yazı şu şekildedir:

“İlgili yönetmeliğin 11. maddesinin 5. fıkrasının (f) bendindeki *Kayıtlarda bir sonraki eğitim ve öğretim yılında zorunlu eğitime başlayacak çocukların öncelikle kayıt alanındaki çocuklara öncelik tanınır...* ifadesi gereği çocukların öncelikle kayıt alanındaki okula kayıt edilmesi gerekmektedir birlikte fiziki mekanı müsait olan kayıt alanı dışındaki okul öncesi eğitim kurumlarına nakil yapılması da mümkündür. E- okul sisteminde 54 ay ve üzeri çocukların adres bilgileri mevcut olup ilgili yönetmeliğin 10. maddesindeki hükümler gereği okul tespit planlamasına okul öncesi eğitim kurumlarının da dahil edilmesi ve 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren 54 ay ve üzeri çocukların %100 okullaşması için gerekli tedbirlerin alınması hususunda...” ilgili yazıda okul öncesi eğitimin zorunlu olacağı belirtilmiştir.

Okul öncesi eğitimi alanında 19. Millî Eğitim Şûrasında alınan kararları şöyledir:

1. Programın oyun temelli olması,
2. Programda değerler eğitimine yer verilmesi,
3. Okul öncesinden itibaren yetenek gelişiminin izlenmesi,
4. Okul öncesi ve ilkokulda kullanılan eğitim aracı metinlerinde kendi kültürümüze ait literatüre (masal, hikâye, fabl, şiir vb.) yer verilmesi,
5. Okul öncesi eğitimde, öğretim programlarının çocukların özgüven becerilerini ve birey olma bilincini geliştirmeye dönük olması,
6. Öğretim programlarında yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik kazanımlara yer verilmesi,
7. Okul öncesi eğitimde uygun enstrümanlarla Türk müziği çalışmalarına yer verilmesi,

8. Düzeylerine uygun spor etiklerine yer verilmesi,
9. Türkçenin doğru bir şekilde kazandırılması,
10. Okul öncesi eğitimde tekli öğretime geçilmesi (www.meb.gov.tr).
19. Millî Eğitim Şûrasına bakıldığında oyun ve çocuk temelli eğitimi önem verildiği görülmektedir.

Aşağıda Türkiye dışında seçilmiş bazı ülkelerde okul öncesi eğitim uygulamalarına yer verilmiştir.

Finlandiya’da Okul Öncesi Eğitim. Finlandiya’ da okul öncesi eğitim 1-7 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. 6-7 yaş aralındaki çocukların eğitimi devlet kontrolündedir. 1-5 yaş aralığındaki çocuklara okul öncesi eğitim, özel kurumlar tarafından verilmektedir. Finlandiya’ da okul öncesi eğitimin temel amacı, çocuğun kişilik gelişimini desteklemek ve öz güveni yüksek bireyler yetiştirmektir. Özel okul öncesi eğitim kurumlarının düzenlemeleri yerel otoriteler tarafından yapılmaktadır. Okul öncesi eğitim, tam ve yarım zamanlı eğitim olarak devam etmektedir. Anaokullarında karma eğitim yapılmaktadır (Türkoğlu, 1998).

2001 yılından beri 6 yaşındaki bütün çocuklar ücretsiz şekilde okul öncesi eğitimden faydalanmaktadır. Yerel yönetimler okul öncesi eğitimin kreşlerde, aile kreşlerinde , okullarda ya da eğitim için uygun olan farklı yerlerde verilmesine karar verebilmektedir. Paralı olan anaokullarını Sağlık ve Sosyal İşler Yardım Bakanlığı yönetmektedir. Belediye ihtiyaca bağlı özel anaokulu açama yetkisine sahiptir. Finlandiya’da okul öncesi eğitim zorunlu olmadığı halde son verilerine göre 6 yaşında okula devam eden öğrenci sayısının %98 olduğu tespit edilmiştir (Yıldırım, 2008).

Fransa’da Okul Öncesi Eğitim. Fransa’ da okulöncesi eğitim ilk 19. Yüzyılda bir din adamı olan Johann Friderich Oberlin tarafından başlatılmıştır. Friderik Oberlin, anne ve babası tarlada çalışan çocuklar için bir barınması, korunması ve eğitim alması için “alled d’ asile”

sığınma anlamına gelen okulöncesi eğitim kurumu kurmuş ve uygulamalar yapmıştır. Fransa’da okul öncesi eğitim programları 1837 ilk defa hazırlanmıştır. Bu program kapsamında çocukların eğitiminin yanında, annelerin bakımına da yönelik programlar hazırlanmaktadır. Fransa’da ki okulöncesi kurumları bir nevi hayır kurumu gibidir. İlk yıllarda bu okullara “kutsal odalar” denilmiştir. 1881 yılında adı değişerek anaokulu olmuştur. Okulöncesi uygulamaları ilkokul binalarında ve ilkokul müdürlüklerine bağlı olarak yürütülmüştür (Tos, 2001).

Fransa’da okulöncesi eğitim zorunlu olmamasına rağmen çocuklar 3 yaşından itibaren okula gitmektedir. Okulöncesi eğitim üç gruba ayrılmıştır. 3 yaş çocukları için küçük grup, 4 yaş çocukları için orta grup ve 5 yaş çocukları için büyük grup şeklindedir. Fransa’da 5 yaşına gelmiş çocuk kesinlikle okulöncesi eğitim kurumuna gidip, oradaki eğitimden faydalanır. Fransa’da okulöncesi eğitimin en önemli amacı; maddi durumu iyi olmayan çocukların ve olumsuz çevreden gelen çocukların eğitim almasını sağlamaktır. Ayrıca, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukları erken tanımak ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktır (Gülcan, 2005).

İtalya’da Okul Öncesi Eğitim. İtalya halkı endüstri ile uğraşan bir toplum olduğu için çocuk bakımında da deneyimlidir. İtalya’ya önemli hizmeti bulunan eğitimci ve aynı zamanda doktor olan, Maria Montessori Roma’da 1907 yılında ilk okul öncesi eğitim kurumunu açmıştır ve adını “ Casa dei bambini” (çocuk evini) koymuştur. Maria Montessori eğitim anlayışı ilgi görmüştür ve kısa sürede İtalya’da yaygınlaşmaya başlamıştır. 1915 ile 1916 yıllarında İtalya’nın Milona şehrinde Maria Montessori yaklaşımı büyük yankı uyandırmıştır (OECD,2001).

1968 yılında çıkarılan yasa ve 44 sayılı kanunla, okul öncesi eğitimin bütün sorumluluğu devlete verilmiştir. Bu kanunla okul öncesi eğitim gelişmiş ve tüm İtalya halkına hizmet olarak sunulmaya başlanmıştır. Bu yasa, çocukları ilkokula hazırlamayı ve çocukların kişilik gelişimine katkı sağlamayı hedeflemiştir (Oktay, 2005).

İtalya’ da çocuklar 3 yaşından itibaren okul öncesi eğitime başlayabilmektedirler. Aile okul seçmekte özgürdür ancak; okulun fiziksel yapısına ve kapasitesine bağlı olarak sınırlama getirilebilmektedir. Eğitim-öğretim 1 Eylülde başlayıp, 30 Haziranda sona ermektedir. Okullar Noel, Paskalya ve yaz tatiline girmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki ders saatleri haftalık olarak 25 ve 49 saat arasındadır. Kreşlerde genelde iki öğretmen bulunmaktadır. Sınıf mevcudu 15 ve 25 arasında değişmektedir. İtalya’ da okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların sosyalleşmesi, araştırma yapması ve oyun oynaması çok önemlidir. İtalya’ da okul öncesi eğitim kurumları, ilkokulla aynı binada olabilir ya da bağımsız anaokulu şeklinde olabilmektedir. Anaokullarına devlet para yardımı yapmaktadır. Özel okullar paralıdır. Devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumları parasızdır fakat; aileler çocukların yiyecek ve ulaşmaları için para vermektedir (Erginer, 2006).

Almanya’ da Okul Öncesi Eğitim. Almanya’da okul öncesi eğitim ilgili ilk bilimsel çalışmalar 1837 yılında ünlü eğitimci Friedrich Froebel tarafından yapılmıştır. Froebel kurduğu anaokuluna Kindergarten adını vermiştir. Froebel’in üzerinde durduğu ilke, çocukların sadece alıcı olmadığını aynı zamanda yaratıcı oldu ilkesidir. Froebel’ in eğitim sisteminde çocukların oyunlarına önem verilmektedir. Oyunların daha eğlenceli olması düşünülmüş ve oyunlara müzikte eklenmiştir. Froebel eğitim aracı olduğunu düşündüğü materyallerle oyuncakları bir araya getirmiştir ve bu birleşime “armağan” ismini vermiştir. Bu armağanlar gün geçtikçe karmaşık bir hale gelmiştir. Armağanları altı gruba ayırmak gibi bir yol izlemişlerdir. İlk grupta tahta legolar, yür. , ımakları, kareler, küpler, sayılar ve geometrik şekiller diye ayırmışlardır. Hazırlanan armağanla çocukların günlük yaşama dair tecrübeler kazanması amaçlanmıştır (Tos, 2001).

1990 yılında Federal Almanya Cumhuriyeti ile Alman Demokrasi Cumhuriyeti’ nin bir araya gelmesiyle Almanya’ da iyi bir eğitim sistemi olması için çalışmalar başlatılmıştır. Eğitim

sistemini iyileştirmek için Eski Doğu Alman Eyaletleri, Batı Almanya'nın eğitim sistemini kullanmaya başlamıştır (Poyraz ve Dere, 2003).

Almanya' da çocukların bakımı için ilk kurumlar 19. Yüzyılda ortaya çıkmaya başlamaktadır. Açılan kurumlar, evlerinden uzakta çalışmak zorunda olan sanayi işçilerinin çocuklarını korumayı amaçlamaktadır. Çünkü; aileler çocukların eğitimi, bakımı, gelişimi ile yeterince ilgilenememektedir. Almanya' da çocukların aile tarafından yetiştirilmesi ve terbiyesinin aile tarafından verilmesi çok önemlidir. 1840 yılında itibaren Almanya' da ki okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı hızla artmaya başlamıştır. Açılan okullar Froobel' in eğitim sistemini kullanmıştır. 1900 yılından sonra Almanya' da Maria Montessori ve Rudolf Steiner'in yaklaşımları yayılmaya başlamıştır. 1991 yılında “ Çocuk ve gençlerin refahı yasası” ile çocukların okul öncesi eğitimi alması amaçlanmıştır. 1960 yılında okul öncesi eğitime devam eden çocukların sayısı, nüfusun onda üçüne denk gelirken, 1998 yılında nüfusun yüzde doksanına denk geldiği bilinmektedir (Koçyiğit, 2007).

İngiltere' de Okul Öncesi Eğitim. İngiltere' de okul öncesi eğitim ilk Robert Owen adlı bir eğitimci tarafından 1816 yılında açılmıştır. Robert Owen İngiltere' de başlatılan sanayi devrimi ile anne babaları geç saatlere kadar fabrikada çalışan çocukların barınma, korunma, bakım, beslenme ve eğitim ihtiyacını karşılamak için anaokulu açılmasının gerekli olduğunu düşünmektedir. Bu okulda yönetici olan James Burchanan da 1818 yılında Londra' da ilk anaokulunu açmıştır. Açtığı okula 1-6 yaş çocuklarını almış ve kendince geliştirdiği yöntemleri uygulayarak yazarların dikkatini çekmiştir. İngiltere'de Grace Owen ile Margaret McMillan küçük çocukların yaşadıkları çevreyi düzenle , sağlık koşullarını iyileştirme konusunda çok önemli çalışmalarda bulunmuşlardır. İkinci Dünya Savaşı sırasında gönüllü kuruluşlar ve eğitimcilerin desteğiyle yuvalar açılmıştır. Gönüllüler tarafında açılan okul öncesi eğitim kurumları, sadece kalabalık endüstri kurumlarının olduğu yerde değil İngiltere' deki bütün çocukların eğitilmesi düşünülmüştür (Tos, 2001).

İngiltere’de 1933 yılında eğitim kurulu tarafından yayınlanan raporda okul öncesi eğitimin amaçları;

1. Çocuk duyuları sayesinde çevresi ve dünya hakkında bilgi edinmektedir,
2. Çocuk görme, işitme, dokunma gibi duyularından faydalanmak istemektedir,
3. Çocuk keşfetmek, öğrenmek istemektedir,
4. Çocuğun açık havada oynayacağı, içinde ağaçların, kum havuzunun, hayvanların, bitkilerin, keşfetmeye imkan verecek yerlerin bulunduğu çevreyi hazırlamak önemlidir,
5. Çocuk sürekli bir merak içindedir, merakını giderecek orman ve materyaller sağlanmalıdır.

İngiltere’ de okul öncesi eğitim kurumlarını çok fazla gelişmemesindeki sebep maddi imkansızlıklara dayandırılmaktadır. Okul öncesi eğitim isteğe bağlı, zorunlu eğitim ise 5 yaşında başlamaktadır. Owen’ in fikirleri İngiltere’ de yankı uyandırmıştır ve okul öncesi eğitimin yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir (Koçyiğit, 2007).

İngiltere’ de 1998 yılında “ Okul Standartları” çerçeve yasası ile zorunlu eğitim çağına gelmemiş çocuklar için yarı zamanlı ve tama zamanlı okul öncesi eğitim veren kurumlar açılmıştır. Çıkarılan bu yasa ile yerel yetkililere kendi bölgelerinde, okul öncesi eğitimin aksamadan sağlanması için zorunlu görev verilmiştir. İngiltere hükümeti 4-5 yaş arasındaki çocukların özellikle okul öncesi eğitimden faydalanması için gerekli kaynakları sağlamaktadır (Turan ve Şahin, 1994).

Güney Kore’de Okul Öncesi Eğiti Güney Kore’de okul öncesi eğitim zorunlu değildir. Okul öncesi eğitim ücretlidir, sade ekonomik durumu kötü olan aileler için ücretsizdir. Güney körede okul öncesi eğitimin hedefi çocuklara iş birliği içinde hareket etme ve toplumda kendini ifade edebilmeyi öğretmektir (Aras ve Sözen).

Güney Kore’ de okul öncesi eğitim, Eğitim Bakanlığı ve Refah Bakanlığı’na bağlı gündüz bakım merkezleri adı altında verilmektedir. Anaokullarında ve gündüz bakım merkezlerinde verilen eğitim ve program farklıdır. Anaokullarının geneli özeldir ve anaokulunda görev yapacak olan öğretmenlerin dört yıllık üniversite ya da iki yıllık kolej mezunu olması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapacak olan öğretmenlerin kıdemleri farklı aşamalara göre ayrılmıştır. Öğretmenler bir üst aşamaya geçmek için hizmet içi eğitim alması gerekmektedir. Anaokulları günde, 4-8 saat hizmet verirken gündüz bakım merkezleri günde 12 saat eğitim vermektedir (Haktanır, 2005).

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk

Okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların; meraklı, araştırma ve keşfetmeye istekli birey olduğu bilinmektedir. Bu yaş çocuklarının hayal dünyalarının fazlasıyla zengin olduğu görülmektedir. Çocukların merak dürtülerini kullanabilecekleri, neden-sonuç ilişkisi kurabilecekleri şekilde gelişimlerini desteklemek ve onlara yardımcı olmak adına iyi tasarlanmış eğitim ortamları hazırlanmalıdır. Hazırlanacak olan eğitim ortamları tehlike ve risklerden arındırılmış olması gerekmektedir (Beaty, 1988).

Armitage (2011), göre okul öncesi çağındaki çocukların, hata yapması ve riskli etkinliklerde bulunması öğrenmesinin bir parçası sayılmaktadır. Çocuklar açısından “risk alma” cümlesinin “hata yapma” anlamına geldiği düşünülmektedir. Çocukların öğrenmesi ve gelişmesi için risk alması gerektiğini belirtmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları risk kavramından çekinmeleri yerine riski savunmaları gerektiğini düşünmektedir. Örneğin; çocukların bir yükseklikten atlaması ya da düşmesi tehlikeli değildir. Tehlikeli olan durum çocuğun asfalta düşmesidir. Atlama isteği olan çocuk için uygun yer ve zemin hazırlanmalıdır. Diğer bir örnek ise, çocukların oynamaktan zevk aldığı oyuncak salıncaktır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların yaralanmasına ve düşmesine sebep olduğu düşünülen salıncağa çocukların binmesi engellenmektedir. Burada ki asıl problem çocukların düşmesi değildir, sallanan çocuğun

arkadaşına çarpması ve yaralanmasına sebep olması görülmektedir. Bu durumda salıncağın etrafını bir çit ile çevirmek ve çocuklar için uygun risk ortamı hazırlamak gerekmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının, sağlıklı bir zihin gelişimine sahi olmaları bu dönemde çocuklara sunulmuş olan güvenli bir eğitim ortamında gerçekleşmektedir. Çocuklara kendini güvende hissettiği ortamlar yaratılmalıdır. Tehlike ve risklerden arınmış bir çevrede eğitim ortamı sunulmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumları, inşa edilirken kriter ve standartlara uygun olarak yapılmalıdır. İnşa edilecek iç ve dış mekânlar çocukların öğrenmesini kolaylaştıracak eğitim ortamları olarak tasarlanmalıdır (Özkubat, 2013).

Çocukları eğitim hayatına hazırlayan okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Çocukların psikolojik olarak okula hazırlanmasında okul müdürünün, öğretmenin, çalışan personelin, besleme kalitesinin de etkisi oldukça önemlidir. Bu yaş çocukları kendi sağlıklarını koruma konusunda henüz bilinçli değildir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki birimler; sağlık koşullarına uygun, hijyenik, güvenli ve tehlikelerden uzaklaştırılmış mekanlar olarak tasarlanmalıdır (Özçelik, 1996).

Okulda güvenlik ihtiyacı, fiziksel ve psiko sosyal güvenlik olarak algılanmaktadır. Okulda meydana gelebilecek ölüm, yaralanma, zehirlenme, yanma vb. risklerle sonuçlanan durumları yok etmek için ciddi önlemler alınması gerekmektedir. Böyle güvenli ve tehlikesiz mekanlar mimarlar, okul idaresi ya da aile tarafından sağlanmalıdır. Okulda ki fiziksel güvenlikler kısa zamanlı değil uzun vadeli tasarlanmalıdır. Çocuğun okulda sağlıklı zaman geçirmesi için; okul ve sınıf içerisindeki donatıların çocuğun yaşına, cinsiyetine, gelişim özelliklerine uygun olması düşünülmelidir. A takdirde çocuğun gelişimine uygun olmayan donatılar, kemik ve kas yapısını olumsuz yönde etkilemektedir. Uygun araç-gereç ve eşyalar çocukların yeteneklerinin zamanında ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Çocukların kullandıkları mekanların ışık, ısı, ses, nem çocuğun sağlıklı büyümesi ve öğrenmesi için gerekli etmenlerin olduğu unutulmamalıdır. (Baran, Yılmaz, Yıldırım, 2007).

Okul öncesi eğitim kurumu bina yapısı, çocukların yaşlarına yönelik uyarlanmış ve özel tasarlanmış binalar olması gerekmektedir. Anaokulu binası tek katlı, çocukların hareketlerini kısıtlamayan, gelişimlerine tam katkı sağlayan ve tehlikeye meydan bırakmayacak şekilde planlanmalıdır. Bina içerisinde ki birimlerin (oyun odası, uyku odası, sinema odası, mutfak, lavabo, sınıf vb.) korunaklı ve çocukların can güvenliğine dikkat edilerek dizayn edilmesi gerekmektedir. Bina giriş kapısının, giriş- çıkışı aksatmayacak şekilde geniş olması gerekmektedir. Anaokuluna, bahçe duvarı ya da parmaklıklar yapılması güvenlik açısından önemli sayılmaktadır. Sınıf içinin havalandırılması, temiz olması, ısı ve ışık alması çocukların sağlığı açısından önemlidir. Çocuklar, okulu evlerine benzetmeli ve kendini güvende hissetmesi psikolojik doyuma ulaşması açısından önemli sayılmaktadır (Turan ve Turan, 1998). Okul öncesi eğitim kurumlarının binası planlanırken, çocukların gereksinimleri karşılayacak şekilde ve okul öncesi eğitim programındaki değişikliklere uyarlanabilecek esneklikte olmalıdır. Sınıftaki alan çocuk başına 3-4 m² olarak planlanmalı, okul bahçesindeki alan ise, çocuk başına 7-14 m² olarak düzenlenmelidir (Tuncel, 1976).

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Riskli Alanlar

Okul öncesi eğitim kurumlarının iç ve dış mekanı, okul öncesi eğitim programına uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bina içi düzenlenirken dikkat edilmesi gereken en önemli birimler; oyun odası, uyku odası, tuvalet, yemekhane, sınıf ve merdivenlerdir. Bina dış yapısı düzenlenirken dikkat edilmesi gereken birimler ise; Oyun alanları, kum havuzu, bahçe oyun araç-gereçleridir. Binanın fiziksel koşulları, çocuğun psikolojik ve fiziksel gelişimi üzerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir (Başaran, Yılmaz, Yıldırım, 2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki riskli alanlar fiziksel olarak, bina içinde ki mekanlar ve bina dışındaki mekanlardır. Bunun dışındaki riskler çalışan personelde ya da öğrenciden kaynaklanan riskler olarak görülmektedir.

Okul Binasının Yeri. Anaokulu binası velilerin kolay ulaşabileceği yerde olması gerekmektedir. Anaokulu bina arsası devlet karayolu, şehir merkezi, kasaba yoluna, ticari amaçlı ve tehlikeli yollara bitişik olmamasına dikkat edilmelidir. Bina yakınında zehirli atık üreten yerler, mezarlık olmaması çevresi açık ses ve gürültüden uzak olması gerekmektedir. Okul Arsa ve Arazi İşleri Yasası-Madde 61, her türdeki okul binasının meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezi gibi umuma açık yerler ile alkollü içki satılan yerlere 100 metre uzaklıkta bulunması koşulunu belirtir. Turizmin yoğun olduğu yerlerde, okul tatil dönemlerinde bu koşul aranmaz (MEB Mevzuat Bankası, 2003).

Bina yapısı, çocuk sayısı ve her çocuk için 10 m² alan planlanarak yapılmalıdır. İklim şartlarının meydana getirebileceği (sel, fırtına, kar vb.) tehlike ve riskler düşünülerek yapılması gerekmektedir. Bina içerisinde olması gereken; pencere, kapı, tavan, ısınma ve havalandırma tesisatı düşünülerek yapılmalıdır. Bina çocukların sevebileceği şirinlikte görülmesi gerekmektedir. Bina, güney cepheye bakmalı, tek katlı, tehlikelere karşı korunaklı ve balkonsuz olarak yapılması gerekmektedir (Kantarcıoğlu, 1983).

Anasınıfı ilköğretim bünyesine bağlı ise; tek katlı ya da zemin katta olması gerekmektedir. Anasınıfı giriş- çıkış kapısı ezilme tehlikesine karşı ayrı yerden açılmalıdır. Çocukların güvenliği için özellikle trafik gibi tehlikeli yerlerden uzak olmasına dikkat edilmelidir. Anaokulları hava kirliliğinin olmadığı ya da az olduğu, ulaşımın rahat olduğu yerlerde yapılmasına itina gösterilmelidir. Bina da yangın merdiveni olmalı, duvarlar zararlı olmayan madde ile boyanmasına özen gösterilmelidir. Okul öncesi çocukları merak ve keşfetmeyi seven bireylerdir, binalar yapılırken ve tasarlanırken çocukların bu özellikleri göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Demiriz ve Diğerleri, 2003).

Okul öncesi eğitim kurumu yapımı için düşünülen yerlerin seçiminde iç ve dış mekan planlanmasında istenilen nitelikleri karşılaması gerekmektedir. Bina yeri, çocuklar açısından tehlikeli, riskli olabilecek yerlerden uzak, engebe ve uçurum kenarı, toprak kayması riski olan

ve rutubet olan yerlerden uzak durulmalıdır. Yapılan binalarda göz önünde bulundurulması gereken bir diğer durum çocukların gelişim özelliklerine dikkat edilmeli ve çocukların kendilerini güvende hissedebilecekleri binalar tasarlanmalıdır (Havayıoğlu, 2001).

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında İç Mekan Özellikleri

Okul öncesi eğitim kurumundaki iç mekanda bulunan; kapılar, yer döşemeleri, pencereler, merdivenler, lavabolar, tuvaletler, mutfak, oyun salonu, uyku odası vb. çocuk sağlığı ve güvenli açısından önemli birimlerdir. İç mekan düzenlemesinde kullanılan malzeme, araç- gereçlerin sağlam ve sağlıklı olmasına dikkat edilmelidir. Okul öncesi eğitim kurumunun iç mekan düzenlemesinde, programın kazanım ve göstergeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Okul öncesi öğretmenlerinin, sınıf düzenlemelerinde, büyüklerinde rolü olduğu unutulmamalıdır (Henniger, 2005). Okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekan düzenlemesi yapılırken aşağıdaki hususlara dikkat etmek gerekmektedir.

- Çocuk bina içinde tehlikelerden uzak şekilde rahat hareket etmesi sağlanmalıdır,
- Çocuklar, herhangi bir kaza riskiyle karşı karşıya kalmamalıdır,
- Sınıf içi etkinlikler kolay ve rahat şekilde yapılmalıdır,
- Bina içi düzenlemesi, uluslararası standartlara uygun olması gerekmektedir,
- Okul içinde yapılabilecek olan, grup ve bireysel etkinlikler için imkan sağlanmalıdır.
- İç mekan; çocukların dikkatini çekmeli, sevimli ve estetik olmalıdır,
- Isınma, aydınlanma, havalandırılma ve temizlik çocuk sağlığına uygun olması gerekmektedir (Özdemir ve diğerleri, 2007).

Okul Öncesi eğitim Kurumlarında İç Mekanda Bulunması Gereken Bölümler ve

Özellikleri

Sınıf. Sınıf, çocukların gelişimini destekleyen, okulda uzun süre zaman geçirdiği en önemli birimlerdenidir. Sınıf ortamı düzenli, ı ışık alan, sıcak ve eğitime hizmet eden araç-gereçlerle donatılmış olması gerekmektedir. Sınıfta bulunan mobilyaların (masa, dolap, sandalye vb.) sivri köşeli olmamasına, çocukların yaralanmasına sebep olmayan oval, yuvarlak, küt köşeli mobilya seçimine dikkat edilmesi gerekmektedir. Sınıftaki duvarlar yangına dayanıklı su bazlı boya ile boyanmalı; yerler kaymaya, toz yapmayan, tüy içermeyen, temizliği kolay ürünle kaplanmalıdır (Karaküçük, 2008).

Sınıf düzenlemesi yapılırken, çocukların bağımsız hareket edebilecekleri şekilde düzenlenmesine dikkat edilmelidir. Çocukların eşyaları (suluk, çanta, makas, boya vb.) rahatlıkla ulaşabilecekleri dolaplara koyulmalıdır. Sınıftaki her eşyanın yeri belli ve düzenli olması gerekmektedir. Tüm ayrıntılar çocuklar için düşünülmeli ve düzenlenmelidir. Çocukların böyle bir ortamda kendilerini daha iyi ifade etmesi ve öz güvenin artması düşünülmektedir (Kalemci, 1995). Çocukların etkinliklerinin sergilendiği pano, çocukların göz hizasında olması gerekmektedir. Panoya, etkinliklerin iğne ile asılmamasına dikkat edilmelidir. Sınıf içinde doğal ışık kullanılmalı ve farklı etkinliklerde loş ışıktan faydalanmak için camlara perde takılması gerekmektedir (Demiriz ve Diğerleri, 2003).

Sınıftaki oyuncaklar kesici, delici, yaralayıcı özellikleri olmayan, çocuklar açısından eğitsel değeri olan ürünlerden yapılmış olması gerekmektedir. Ayrıca; cam, ayna gibi kırılabilir mobilyaların olmamasına dikkat edilmelidir. Sınıfta kullanılan dolaplar ve diğer mobilyalar çocukların ulaşabileceği yükseklikte olması gerekmektedir. Sınıf dolaplarının duvara monte edilmesi gerekmektedir. Sınıf içindeki mobilyalar boyalı ise, boyanın çocuklara zarar vermeyecek özellikte olmasına dikkat edilmelidir. Sınıfta bulunan kablo, priz ve elektrikle

bağlantısı olan diğer araç-gereçler için gerekli önlemler alınmalıdır. Sınıf çocukların hareket alanını kısıtlamayacak şekilde büyük olmalıdır. Sınıf içinde kullanılacak araç-gereçlerin çocuğun yaşına ve gelişim özelliğine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Ester, 2004).

Mutfak/ Yemekhane. Okul öncesi eğitim kurumlarında yemekhane ve mutfak mutlaka olmalıdır. Yemekhanede kullanılan masa ve sandalye okul öncesi çocuğuna uygun olmalıdır. Mutfaktaki riskleri önlemek için; mutfağa konulan eşyaların sıralamasına dikkat edilmelidir. Soldan başlamak şartı ile soldan sağa doğru önce buzdolabı, tezgah, musluk, tekrar tezgah, ocak ve tezgah şeklinde sıralanmasına dikkat edilmelidir (Kubanç, 2012).

Mutfak ve yemekhane birbirine yakın olmalı ama; aynı yerde olmamasına özen gösterilmelidir. Yemekhanede masalar U ya da L şeklinde düzenlenmelidir. Masaların yüksekliği 60 cm, sandalyelerin yüksekliği 35 cm geçmemelidir. Yerler çocukların kayıp düşmesini engelleyen ve temizliği kolay ürünle kaplanmalıdır. Mutfak temizliği her gün yapılmalı ve hijyen kurallarına dikkat edilmelidir (Poyraz ve Dere, 2003). Yemekhane ve mutfak temizliğine dikkat edilme ve sık sık havalandırılması gerekmektedir. Yemekhanede çalışacak bireylerin, hijyen eğitimi alması gerekmektedir (Kalemci, 1995).

Tam gün eğitim veren kurumlarda sabah kahvaltısı, öğlen yemeği ve ikindi kahvaltısı verilmektedir. Okulda yemek odası/yemek salonu ile aynı yerde değil ise; yemek odasının bittiği yerde ya da ona yakın bir yerde olması gerekmektedir. Okulda yemek kokusunun dağılmaması için havalandırmanın iyi olması oyun odalarından uzak olması gerekmektedir. Mutfakta kullanmak için sıcak su olmalı, su kesintisine karşı su deposu ve jeneratörün olması gerekmektedir. Sanayi tipi büyük tüp kullanılıyorsa, tüp kurum dışında ve telle çevrili olarak kullanılması gerekmektedir. Mutfak düzenlemesi yapılırken tehlike ve risk taşıyan durumlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Çalışanların verimliliğini artırmak için mutfakta mikser, fırın, bulaşık makinası, buzdolabı vb. araçların olmalıdır. 100 çocuk kapasitesi olan bir okulda, ortalama 30 m²lik hazırlık alanı, 12 m²lik bulaşık ve 8 m²lik depodan oluşan mutfak yeterli

olmaktadır. Mutfağın temiz olması çocukların sağlığı açısından çok önemli görülmektedir. Büyük boy çöp kutusu yerine, pedalla açılan küçük boy çöp kutusu kullanılmalıdır. Çöp kutuları dolduğunda ağzı bağlanmalı ve kurum dışındaki büyük çöp kutularına atılması gerekmektedir. Mutfak haşerelerinin olmaması için açıkta yiyecek ve içecek bırakılmadan ilaçlama yapılmalı ve ertesi gün her şey temizlendikten sonra kullanılması gerekmektedir (MEB, 2013).

Okulda pişirilen yemeklerden, zehirlenme riskine karşın her gün numune alınmalı ve bir yerde saklanmasına dikkat edilmelidir. Okula her gün taze ve günlük alışveriş yapılmalıdır. Okula alınan fazla gıda, erzak uzun süre dolapta saklanırsa fare, böcek gibi çocukların sağlığını tehlikeye atacak durumlar meydana gelmesine sebep olmaktadır. Yemek pişirilen yere çocukların girmesi engellenmelidir. Mutfak dolapları çocukların güvenliği için çocuk kilidi ile kapatılmalıdır. Mutfakta bulunan kesici, delici araç-gereçler çocuklar için risk oluşturmaktadır. Bu tür araç- gereçler çocukların ulaşamayacağı yerlerde saklanmalıdır. Çatal, bıçak gibi tehlikeli araçlar yetişkin denetiminde kullanılmalıdır.

Oyun Odası. Oyun odası, okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların eğlenerek zaman geçirdiği oyun oynadığı yer olduğu düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim çağındaki tüm çocukların en önemli isteklerinin başında oyun geldiği görülmektedir. Çocuklar oyunla birlikte yeni şeyler öğrenmekte, gelişmekte ve olgunlaşmaktadırlar. Okul öncesi eğitim kurumlarında oynatılan oyunların, planlı ve sistemli şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Oyun çocuğun sosyalleşmesini, sorumluluk almasını, kazanmasını, kaybetmesini, paylaşmasını, sıra beklemesini, kendi haklarını savunmasını ve başkalarının haklarına saygı duymasını öğreten önemli bir aktive olduğu bilinmektedir (Kandır, 2001)

Okul öncesi eğitim kurumlarının olmazsa olmazı oyun odası olduğu görülmektedir. Çocukların en etkin ve aktif zaman geçirdiği yerlerden biri oyun odasıdır. Oyun odası fiziksel olarak çocukların bireysel ve grup halinde oynamasına imkan sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Weelhousen, 1999). Bazı okul öncesi eğitim kurumunda oyun odası olmadığı

görülmektedir. Bu gibi durumlarda; koridorlar, okulda içinde bulunan geniş alanlar oyun odası olarak kullanılmaktadır. Oyun odaları, aydınlık, ferah, kış mevsiminde çocukların rahat şekilde oynaya bileceği ve çocukların oyun sırasında birbirine çarpmasını engelleyecek kadar geniş ve güvenli olması gerekmektedir (Demiriz ve Diğerleri, 2003).

Okul öncesi eğitim kurumlarında, oyun odaları planlanırken oyunun çocuğun hayatındaki yeri, gelişim alanına katkısı, eğitimdeki önemini unutmamak gerekmektedir. Okulda oyun odaları; grup odası ve hobi odası olarak ayrı ayrı planlanmalıdır. Bazı bölgelerde kışın uzun sürmesi ve çocukların biriken enerjisini dışarı atması açısından oyun odaları büyük önem taşımaktadır. Oyun odası, mekânın büyüklüğüne ve kullanım kapasitesine göre planlanması gerekmektedir. Oyun odası kurumun bol ışık alan, havalandırması basit olan yerlere yapılması gerekmektedir. Çocukların bireysel ve grup halinde oynamasına imkan sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Oyun odasının içinde bulunan; masa, sandalye, oyuncak dolapları, evcilik köşesi vb. portatif olmalı ve çocukların isteklerine göre yerleri değiştirilebilmelidir. Oyun odaları yağmurlu, karlı, soğuk havalarda dışarı çıkılmadığında kullanılacak şekilde oyuncaklarla düzenlenmelidir. Oyun odasında her çocuk başına 2-3 m² lik alan olacak şekilde planlanması gerekmektedir (MEB, 2013).

Oyun odasında çocukların eğlenerek yaptığı; kaldırma, itme, tırmanma, zıplama vb. gibi etkinlikleri yapması için çocuklara imkan sağlanmalıdır. Oyun odasında bulunan tüm araç-gereçlerin çocuğun yaşına ve fiziksel olgununa uygun olması gerekmektedir. Oyun odasının zemini çocukların güvenliği için sert olmayan kauçuk ya da yumuşak bir malzeme ile kaplanmalıdır. Oyun odasında bulunan oyuncaklar yere ve duvara iyi bir şekilde monte edilmelidir. Oyun odası, oyuncak yönünden zengin olması gerekmektedir.

Uyku Odası. Okul öncesi eğitim kurumlarında, etkinlik alanlarının dışında çocukların yorulduklarında dinlenebilecekleri bir uyku odası da olması gerekmektedir. Güneş ışığının az geldiği ve loş ortamın olduğu bir yer uyku odası olarak değerlendirilebilir. Uyku odasındaki

düzen, öğretmen çocukları rahat görebileceği şekilde ve herhangi bir tehlike anında olaya müdahale edecek şekilde düzenlenmelidir. Yatak kenarlarında koruma bariyerlerinin bulunması, çocukların uyku sırasında düşme riskini ortadan kaldırmaya yardımcı olması düşünülmektedir. Çocukların uyuduğu odada, başucunda dolap bulunuyorsa duvara monte edilmesi gerekmektedir. Uyku odasının duvarı ve yerleri ses geçirmeyen özel yalıtımlı malzeme ile kaplanması gerekmektedir. Uyku odasında çocukları dinlemek için ve çocukların güvenliği için telsiz bulunması gerekmektedir. Oda içerisinde bulunan ısıtıcı ve elektrik prizleri çocukların ulaşamayacağı yükseklikte olması gerekmektedir. Çocukların yattıkları yatak boyları çok yüksek olmaması gerekmektedir (Yalçın, 2011).

Uyku odaları okulun en sesiz ve sakin bölümüne hazırlanmalıdır. Bazı okullarda uyku odası olmadığı durumlarda, eğitim odaları uyku ve dinlenme odası olarak kullanılmaktadır. Hijyen açısından sakınca yaratacağı için dinlenme ve uyku odası mümkün oldukça diğer alanlardan ayrı planlanmalıdır. Uyku odasını ışıktan korumak ve loş olmasını sağlamak için pencerelere perde takılması gerekmektedir. Uyku odasının yanında, dinlenmek isteyen çocuklar içinde yer düşünülmelidir. Çocuklar yataklarına uzanarak sakince kitap incelemesine ve oyuncakla oynamasına izin verilmelidir. Uyku odasında ses çıkarmayan eğitici oyunca, hikaye kitabı, minder bulundurulması gerekmektedir. Uyku odalarında ranza yerine yatak tercih edilmelidir. Yataklar portatif, kolay temizlene bilen ve kolay taşınabilir şekilde olmalıdır. Uyku odalarında çocukların giysilerini koyması içinde dolap olması gerekmektedir. Uyku odasındaki yataklar çocukların boylarına uygun ve ergonomik olmasına dikkat edilmelidir. Yatakların yerden yüksekliği 30 cm, yatak araları 50 cm olacak şekilde düzenlenmelidir. Oda ısısı 18-20 derece arasında ayarlanmalı, havalandırma sisteminin iyi çalışıyor olması gerekmektedir (MEB, 2013).

Lavabo. Lavabolar, sınıfa ve oyun alanına yakın yerlerde olması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumunda bulunan lavabolar, çocukların fiziksel özelliklerine uygun olmasına

dikkat edilmelidir. Okulda bulunan her 6 çocuğa 1 lavabo ve 4-5 çocuğa 1 klozetin düşmesi gerekmektedir. Tuvaletler aydınlık ve temiz yerler olmalıdır. Tuvaletlerin zemin kısmı düşüme ve kayma riskine karşı, kaymayan ve temizliği kolay yapılan bir malzeme ile kaplanmalıdır. Kız ve erkek öğrencilerin tuvaletlerinin ayrı olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca okulda olma ihtimali olan engelli öğrenciler içinde tuvalet ve lavaboların olmasına dikkat edilmelidir (Tunga, 2011).

Okul öncesi çocuğuna uygun lavabo boyu 28-45 cm olmalı ve yüksekliği 50-60 cm geçmemesi gerekmektedir. Tuvalet kabini 70-80 cm eninde, klozet boyu 35 cm olması ve tuvalet bölmelerinin duvar boyu 1,30-1,50 cm olması gerekmektedir. Tuvaletlerdeki kapılar hafif ve alçak olması gerekmektedir. Tuvalet ve lavabo temizliğine itina gösterilmelidir. Lavabo ve tuvaletler gün içinde üç kez ve gerekli olduğu durumlarda daha fazla temizliği yapılmalıdır. Klozetlerde her kullanmadan sonra kendini temizleye bilen bir teknoloji kullanılmalıdır. Tuvaletlerde, tuvalet kağıdı, kağıt havlu ve sabun kesinlikle bulunması gerekmektedir. Tuvalet ve lavabo boylarının çocuklara uygun olmasına dikkat edilmelidir. Duvar ve yerler kolay temizlene bilen maddelerle kaplanmalıdır. Yerler suya dayanıklı ve kaymayan özel malzeme ile kaplanması gerekmektedir. (MEB, 2013)

Lavabolarda bulunan sabunlar çocukların kayıp düşmesine neden olmaktadır. Çocukların kayıp düşme riskini engellemek için; sabunluklar tam lavaboların üstüne takılmalı ve sabunun yere akması engellenmelidir. Hijyenik olması açısından çocukların bireysel havluları olması gerekmektedir. Lavabolardaki en büyük risk, çocukların kayıp düşmesi ve enfeksiyon bulaşması olduğu görülmektedir.

Muayene Odası. Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocukların sağlıklarının takip edilmesi ve acil bir durumda ilk yardım uygulamasının yapıldığı odanın olması gerekmektedir. Muayene odasında bir doktor ya da bir hemşire olmalıdır. Oda içinde; muayene masası, masa, sandalye, muayene aletleri, ilk yardım dolabı ve araç-gereçleri bulunmaktadır. Muayene odası

oyun odalarından uzakta olmalı, odadaki ilaçlar kapalı dolaplarda saklanması gerekmektedir. Muayene odası aydınlık ve zeminin yıkanabilir olmasına dikkat edilmelidir (MEB, 2013).

Okul öncesi eğitim kurumları yönetmeliğinin 3. kısım 27. maddesinde “ okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk sağlığı konusunda uzman bir tabibin bulunması esastır.” İfadesi yer almaktadır. Ancak, araştırma yapılan 10 okul öncesi eğitim kurumunun hiçbirinde uzman bir tabibe rastlanılmamıştır. Araştırma yapılan okullarda herhangi bir kaza, yaralanma, yanma vb. tehlikeli durumlar için sadece ecza dolabı olduğu görülmektedir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Özellikleri

Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekanlar, iç mekanda uygulanan eğitimin devamı niteliğindedir. Dış mekanlar içeride öğretilen bilgilerin uygulama alanı olarak kabul edilmektedir. Dış mekan tasarımı, iç mekanda olduğu gibi okul öncesi eğitim programı çerçevesinde düzenlenmesi gerekmektedir (Şener, 2001). Çocuklar deneyim ve tecrübelerini dış mekandan öğrenebilmektedirler. Açık alanda oynamak, keşfetmek, merak duygusunu gidermek çocuğun gelişimine ciddi katkılar sağlamaktadır. Dış mekanlar çocukların doğayla iç içe olmasını, yaratıcılıklarını kullanmasını, sosyalleşmesini ve özgürce hareket edebilmesine olanak sağlamaktadır (Kirazoğlu, 2012). Fiziksel hareket ve aktiviteler okul öncesi dönemde, çocukların sürekli hareket etmesi açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocukların kaba ve ince motor hareketlerini desteklemek için ortamı düzenlemelidir. Kaba motor becerisini kullanmak için imkanlar sunulmakta çalışılsa da fiziksel alan yetersizliğinden bu gereksinim karşılanamamaktadır (Beaty, 1988).

Cevher (2011), okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan ve oyun alanının düzenlenmesinde dikkat edilmesi gereken noktalara şu şekilde değinmektedir:

- Oyun için her çocuğa 10 m² lik alan bulunmalıdır,
- Oyun alanı sınıfın yakınına yapılmalıdır,

- Bahçede güneşli ve gölgeli alan eşit olmalıdır,
- Çocukların büyük kas becerilerini geliştirebilecekleri yeşil alan olmalıdır,
- Çocukların güvenliği açısından okul bahçesi yüksek ve sağlam duvarla çevrelenmelidir,
- Mevsim koşullarına uygun, çocukların sıcak ve soğuk havada oynayabilecekleri üstü kapalı alanlar olmalıdır,
- Dış mekandaki oyun alanı hem grup hem bireysel etkinlikler için planlanması gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocukların istedikleri gibi hareket etmesini sağlamak için güvenli ve tehlikeden uzak dış mekan olması gerekmektedir. Okul bahçesi düzenlenirken, güneş ışığından yeterince faydalanabilmek için bahçe güney ya da batı yönünde olacak şekilde planlanmalıdır. Oyun alanı gürültüden, hava kirliliğinden, trafikten uzak ve gerekli önlemler alınarak oluşturulmalıdır. Okul bahçesi alanı en az 250 metrekare olması ve çocuk başına düşen alan 6,5 metrekareden daha az olmamasına dikkat edilmelidir. Çocukların özgürce hareket ettikleri alanlar; bahçe ve boş alanlar çocuğun yeteneğinin ortaya çıkmasını sağladığı görülmektedir. Bu yüzden okul bahçesi en önemli mekan olduğu düşünülmektedir. İç mekan düzenlemesinde olduğu gibi dış mekan düzenlemesinde de gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir. Anaokulu bahçesi çocukların isteklerine ve beklentilerine cevap verecek şekilde düzenlenmelidir. Bahçe büyüklüğü, okul binasının kapladığı alanın iki katı büyüklükte olması gerekmektedir. Bahçe çocukların koşup oynamasına, tırmanmasına, yuvarlanmasına elverişli olması gerekmektedir. Çocukların yaparak yaşayarak öğrenmesine imkan sağlayacak bir bahçe olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (MEB, 2012).

Çocuklar bahçede, oyun oynarken kendini güvende hissetmesi gerekmektedir. Oyun için düzenlenen alan çocuk için risksiz ve tehlikesiz olmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki güvenli çevre, içinde risk faktörünü de barındıran çocuğun gelişimi açısından

sağlıklı alanlardır. Güvenli bir çevre çocuğu her türlü risk faktöründen koruyan değil; keşfetme, yeteneklerini ortaya çıkarma, deneyim kazanma, risk almak için güven veren ortam olduğu görülmektedir. Çocuklar için sıfır risksiz bir alan oluşturmak neredeyse imkansız görülmektedir. Böyle bir ortamında, çocuk gelişimine katkısı olmadığı bilinmektedir. Bu yüzden mümkün olduğu kadar değil, gerekli olduğu kadar çocuklara güvenli bir ortam hazırlanması gerekmektedir (Little ve diğerleri, 2010).

Her oyun kendi içinde risk faktörünü barındırmaktadır. Dış mekanda oynan oyunlar risk barındıran ve tahmin edilemeyen tehlikeler içermektedir. Dış mekanda çocuklar, kendi yeteneğini keşfetmeye çalışması, fiziksel yetilerini denemesi, yaralanma riskini tanınması, kendi isteklerini kontrol etmesi ve bedeni üzerinde hakimiyet kurmasını öğrenmektedir. Dış mekan çocuğa fiziksel yeteneklerini test etmenin yanında zihinsel ve duygusal becerilerini de test etme imkanı sunmakta olduğu görülmektedir. Dış mekanda karşılaşılan riskler, çocuğun öz güven gelişimine, sosyal ilişki kurmasına, mücadele etme becerisine, problem çözme yeteneğine ve zihinsel gelişimine katkı sağlamaktadır (Güler ve Demir, 2016).

İlgili Araştırmalar

Okul öncesi eğitim ilgili yapılan alan yazın tarama sonucunda; okul öncesi eğitimde fiziksel çevre sorunları, okul önce eğitim çağındaki çocukların gelişim özellikleri, oyun alanlarındaki tehlike, okul öncesi eğitimin genel sorunları, öğretmen özellikleri ve yönetimle ilgili çalışmalara yoğunlaşıldığı görülmektedir. Ancak okul öncesi eğitim kurumlarında risk ve yönetimini ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Eğitim kurumların farklı kademlerinde risk yönetimine ilişkili çalışmalar bulunmaktadır. Bu bölümde yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar sunulmuştur.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bu kısımda konu ile ilgili yurt içinde yapılmış araştırmalara ve önemli olduğu dūřınılen çalışmalara yer verilmiştir.

Kanyılmaz (2016), “ Riskli oyuna izin verme leėinin geliştirilmesi ve annelerin riskli oyuna izin verme dūzeylerinin incelenmesi ” adlı bir başka araştırmada, Burdur il merkezinde 5-6 yař aralığında çocuğu olan annelerin riskli oyuna izin verip/vermemesi ve ocuk yetiştirmede tutumları incelenmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış grūřme formu kullanılmıştır. Çalışma grubunu; 19 okul öncesi ėretmeni 31 okul ve 75 okul öncesi çağında çocuğu olan veliler oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre; annelerin riskli oyuna izin vermesi annelerin yaşına göre farklılık göstermektedir. Yaşı büyük olan anneler, genç anneler göre riskli oyuna daha çok izin verdiği grlmştir. Bunun sebebi de genç annelerin deneyimsiz olması, aşırı güvenlikçi davranmaları, gördüklerinden, okuduklarından dinlediklerinden etkilenmesidir.

Turgut (2016), “ ocukların mobil internet deneyimi: Kullanın, risk faktörü ve risklerle başa çıkma stratejilerinin incelenmesi ” adlı doktora tez çalışmasında; Türkiye’de 9-16 yaş grubundaki çocukların internet kullanması ve internette karşılaştıkları risklerle baş edebilmek için kullandıkları stratejiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın rneklemini Türkiye İstatistik Kurumu’ nun Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre belirlenmiş 12 bölgeden seçilmiş, 9-16 yaş arasındaki 784 ocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel boyutunun örneklemini ise; 12 bölgenin her birinden 2 ebeveyn, 2 ğretmen, 2 ocuk ve 2 okul yöneticisi seçilerek 84 kişi oluşturmaktadır. Türkiye’deki çocukların erken yaşlarda telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazları kullandığı grlmştir. Çocukların internet kullanımında başarılı olduğu ancak güvenli internet kullanımında başarısız olduğu tespit edilmiştir. İnternette karşılaştıkları risklerin başında, ahlaka aykırı resim ve siber zorlamaya maruz kaldıkları sonucuna varılmıştır.

Güleş (2013), “ Okul öncesi eğitimde fiziksel çevreye ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi ” adlı doktora tez çalışmasında, okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesini etkileyen fiziksel çevrenin kalite standartlarını, veli, öğretmen ve yönetici görüşlerine bağlı olarak tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada, genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Konya ili merkez ilçesinden (Meram, Karatay ve Selçuklu) 3-6 yaş çocuklarına eğitim veren özel ve bağımsız resmi 15 okul öncesi eğitim kurumlarındaki yöneticiler, öğretmenler ve veliler oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel çevreye yönelik önerilen standartların tüm paydaşlar tarafından önemli olduğu tespit edilmiştir. Resmi ve özel okullardaki standartların çok fazla farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Duman ve Koçak (2013), “ Çocuklarda oyun alanın biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi: Konya ili örneği ” çalışmasında çocukların uzun süre zaman geçirdiği oyun park alanlarının incelenmesi ve biçimsel olarak çocuklara uygunluğunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini, Konya il merkez ilçeleri Karatay 38, Meram 43, Selçuk 65 olmak üzere 146 çocuk oyun parkı oluşturmaktadır. Oyun alanı olarak ayrılan yerlerin gürültülü, cadde üzerinde, yerleşim yerleriyle içi içe olduğu görülmüştür. Oyun alanlarının kirli olduğu, çocukların yaşına uygun araç-gereç olmadığı, yer kaplamalarının yetersiz olduğu ve engelli çocuklar için uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ünüvar (2011), “ Okul öncesi eğitimde kalitenin geliştirilmesine ilişkin idareci, öğretmen ve veli görüşleri ” adlı çalışmasında veri çeşitliliğini artırmak için Konya ve Isparta Milli Eğitim Müdürlüğü’ ne bağlı anaokullarında görev yapan idareci, öğretmen ve veli görüşleri alınmıştır. Araştırmanın örneklemini, Konya ve Isparta il merkezinde hizmet veren Milli Eğitim Bakanlığına bağlı; 5 bağımsız anaokulu, 3’ü ilköğretim bünyesindeki anasınıfı, 1 özel ilköğretim bünyesinde bulunan anasınıfı ve 1 üniversiteye bağlı anaokulu olmak üzere 10 okul öncesi eğitim kurumundan oluşmaktadır. Veri toplamada, yarı yapılandırılmış görüşme

tekniklerini kullanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel mekan başlığı altında görüşmecilere beş soru sorulmuştur. Araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarındaki kalitenin nasıl artırılacağı, eğitim ortamlarında ki fiziksel mekan, aktiviteler, öz bakım becerileri, etkileşim, aile, yönetici, öğretmen ve personel görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Görüşmeye katılan idareci, öğretmen ve velilere göre okul öncesi eğitim kurumları tek katlı, bahçeli, çocuk başına düşecek alanın 10 m² ve iklim şartlarına uygun olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2010), “ Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan tasarımında çocukların beklentilerinin belirlenmesi ” adlı doktora tez çalışmasında Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan 3 okul öncesi eğitim kurumu öğrenci ve öğretmenlerine anket uygulama çalışması yapmıştır. Anket çalışması 236 öğrenci, 32 öğretmene uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, çocukların eğlenebilecekleri dış mekan tasarımında, okul öncesi eğitim kurumları destek sağladığında daha iyi sonuçlara ulaşılabileceği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın ülkemizde buna benzer yapılacak çalışmalara örnek olması amaçlanmıştır.

Maya (2017), “ Pre-school Teachers’ Self-values: A Case in Çanakkale (Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Öz-Değerleri: Çanakkale İli Örneği) ” adlı çalışmasında okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz- değerlerini; öğretmenlerin medeni durumuna, kıdemine, çocuk sahibi olup olmasına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada betimsel yöntem ve Rokeach Değer Ölçeği (RDÖ) kullanılmıştır. Çalışmada, \bar{x} , ortanca, standart sapma, ANOVA analizi ve farklılıkların kaynağını bulmak için Tukey HSD testi uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini Çanakkale ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilköğretim okul bünyesinde görev yapan 278 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin en çok tercih ettikleri öz-değerler; “barış içinde bir dünya”, “sağlıklı olmak” ve “ulusal güvenlik” tir. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin en az önemsedikleri öz-değerler; “heyecan verici bir hayat”,

“değişken bir hayat” ve “otorite” dir. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz-değerleri; onların kıdemine, medeni durumuna ve çocuk sahibi olma durumuna göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çalışkan Maya (2008), “ Teknik lise müdürlerinin döner sermaye işlerinin yönetiminde karşılaştıkları riskler ve yönetme yöntemleri ” doktora tez çalışmasında, teknik lise müdürlerinin döner sermaye işlerinde karşılaştıkları riskleri belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada görüşme tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın evrenin Anakara ili merkez ilçelerde (Altındağ, Mamak, Çankaya, Keçiören, Yenimahalle ve Sincan) bulunan Milli Eğitim Bakanlığı Erkek ve Kız Teknik Öğretim genel Müdürlüğüne bağlı 21 teknik lise müdürü oluşturmaktadır. Teknik lise müdürlerinin karşılaştıkları risklerin birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Okul müdürleri döner sermaye işlerini yönetirken ürün/ hizmet üretimi ve teslim edilmesi, depolanması, döner sermaye hesaplarının tutulması vb. risklerle karşılaştığı sonucuna varılmıştır.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında yapılan çalışmaların kaynak taramasında okul öncesi eğitim kurumlarında risk ve yönetimini bütünüyle kapsayan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak okul öncesi çağındaki çocukların fiziksel risk alması, okul öncesi eğitimde kalite, okul tesis koşulları, okul standartları, okul öncesi öğretmenlerinin öz değerleri ile ilgili olan çalışmalara ulaşılmıştır.

Yamamoto ve Li (2012), “ What makes a high-quality preschool? similarities and differences between chinese immigrant and European American parents’ views (Yüksek kaliteli bir anaokulunu ne sağlar? Çinli göçmen ve Avrupa-Amerikan ebeveynler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar)” sorusuna cevap bulmak için Çinli göçmen aile ve Avrupa-Amerikalı ailelerin görüşleri alınmıştır. Araştırmada okul öncesi eğitimin kalitesini tespit etmek amaçlanmıştır. 4 yaşında çocukları olan ekonomik durumu orta seviyede olan Çinli göçmen aile ile Avrupa-Amerikalı 225 velinin, yüksek kaliteli okul öncesi eğitim kurumlarına ilişkin

görüşleri açık uçlu sorularla alınmıştır. Araştırmada okul öncesi eğitimin kalitesini belirlemek için ebeveynlere 20 tane açık uçlu soru sorulmuştur. Sorular (aktiviteler için geniş alan, sağlam okul binası, iyi kalitede dış mekân ve materyaller, güvenilirlik, risksiz oyun alanı, iyi hijyen, kaliteli gıda vb.) şeklindedir. Bütün görüşmeler belirli bir düzene göre kodlanmıştır ve anaokulu kalitesini temsil eden 20 kod oluşturulmuştur. Yapılmış olan görüşmeler kodlandıktan sonra nicel olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, Çinli göçmen aileler çocuk ihtiyacını önemserken Avrupa-Amerikalı aileler öğretmen ilgisi ve kalitesine önem verdikleri tespit edilmiştir.

Little, Wyver ve Gibson (2011) “The influence of play context and adult attitudes on young children’s physical risk-taking during outdoor play (Oyun şartlarının ve yetişkin davranışlarının çocukların dışarda oyun oynarken ki risk almalarına etkisi)” adlı çalışmada Avustralya’daki anne ve bakıcıların riskli oyuna karşı tutumlarını ve çocukların riskli oyunu tercih etme farklılığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma modeli olarak yarı yapılandırılmış görüşme ve doğal gözlem kullanılmıştır. Oyun parklarının, oyun merkezlerinin ve okul öncesi eğitim kurumlarının riskli oyun için sınırlı imkan sunduğu, oyun alanlarındaki güvenlik önleminin yetersiz olması, oyun kalitesinin riskli ortamda olumsuz etkilendiği ve ailelerin riskli oyuna sıcak bakmadığı sonucuna varılmıştır.

Duyar (2010), “Relationship between school facility conditions and the delivery of instruction (Okul tesis koşulları ve yönerge verme arasındaki ilişki)” adlı çalışmada okul tesis koşullarının eğitim başarısına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. ABD’ de Columbia bölgesinde, 50 eyalette yaptığı araştırmasında 10 okul tesisinin kalitesini ve öğrencilerin başarısı üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmasında 1037 ortaokul müdürüne anket uygulamıştır. Araştırma sonucuna göre, 10 okul tesisinin altısında başarı açısından pozitif ilişki olduğu görülmüştür. Tesis şartlarının iyi olması (dinlenme odaları, iç ve dış mekan, ısı, ışık, ses, renk vb.) eğitim kalitesini artırdığı tespit edilmiştir.

Graves Camp (2007), “ Where Do Standards Come From? A Phenomenological Study of the Development of National Board Early Childhood/Generalist Standards (Standartlar nereden geliyor? Ulusal erken çocukluk uzmanları standartları kurulu gelişiminin fenomenolojik bir çalışması) ” adlı çalışmasında erken çocukluk eğitiminde genel standartları oluşturma ve standart oluşturma komitesinin görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmada mülakat tekniğinden yararlanılmıştır. Mülakata katılmaya üç komite üyesinin telefonla görüşleri alınmıştır. Tartışma ve karar verme sürecinde okul öncesi eğitim çağındaki çocukların farklılıkları ve gelişimsel yeterlilikleri ve NAEYC etkisi önemli rol oynamıştır. Araştırma sonucunda, deneyimli öğretmen bilgisine ve uzmanlığına, standartlar komite üyelerinin aldıkları kararlara Mesleki Standartları Ulusal Kurulu tarafından oldukça değer verilmiştir.

Goelman ve diğerlerinin (2006), “Towards a predictive model of quality in Canadian child care centers (Kanadalı çocukların bakım merkezlerinin tahminsel bir modeli) ” adlı çalışmasında Kanada’da bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesini belirlemeyi amaçlamıştır. Kanada’da bulunan 239 okul öncesi eğitim kurumunun içindeki 326 sınıf örnekleme dahil edilmiştir. Bu çalışmada üç farklı ölçme aracı kullanılmıştır. İlk olarak sınıf içindeki çocuk- öğretmen iletişimini ölçmek için; Öğretmen İletişim Ölçeği, kurum içerisindeki eğitim-öğretim kalitesini ölçmek için; Bebekler İçin Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeği ve son olarak Okul Öncesi Öğrenme Fiziksel Ortamı Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 0-2 yaş sınıfindaki öğretmen ve personel eğitiminin istenilen düzeyde olduğu, okul öncesi eğitim kurum binalarının merkezden uzak olması kaliteyi olumsuz etkilediği ve araştırmaya katılan okulların fiziksel yapısının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Rao ve Wong (2003), “ Predictors of preschool process quality in a Chinese context (Çinsel bir bakış açısıyla okul öncesi süreç kalitesinin belirleyicileri) ” adlı çalışmasında devlet

tarafından denetlenen sağlık/güvenlik, fiziksel mekan, okul öncesi personeli ve niteliğinin yönetim/değerlendirme de Hong Kong' daki okul öncesi eğitim kurumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 60 okul öncesi eğitim kurumu ve okul öncesi eğitim alan 4 yaşındaki çocuklar oluşturmaktadır. Bu araştırmada mülakat ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Mülakat, okul önce eğitim kurumundaki müdürlerle yapılmıştır. Araştırma sonucunda personel niteliği, okulda bulunan araç-gereç, güvenlik ve okul öncesi kurum kalitesinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yurt içinde ve yurt dışında konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde okul öncesi eğitim kurumlarında, fiziksel çevrenin ve risklerin ne denli önemli olduğu görölmektedir. okul öncesi eğitim kalitesini artırmaya yönelik çalışmaların yurt dışında daha önce başladığı ve önemli derecede yol kat ettiği görölmektedir. Okul öncesi eğitimin çocuğa önemli katkıları olduğu, eğitmcilerin fiziki şartları çocuklara göre düzenlediği ve ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin farklı olduğu görölmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılan riskler ve bu risklerle başa çıkmak için Türkiye'de de araştırmalar yapılması gerekmektedir.

Bölüm III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel ortamdaki risklerin neler olduğu ve okul öncesi öğretmenlerinin bu tür riskleri nasıl yönettiğini belirlemek için tarama modelindedir. Araştırmada, 10 maddesinden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler, yapılanmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış diye ayrılır. Yapılandırılmış görüşme soruları, önceden hazırlanan, soruların nasıl sorulacağı, ne tür verilerin toplanacağı en ince ayrıntısına kadar planlanan bir görüşmedir (Karasar, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın, çalışma grubunu Çanakkale il merkezindeki Milli Eğitime Müdürlüğü'ne bağlı 10 okul öncesi eğitim kurumunda bulunan okul öncesi öğretmenleri oluşmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda merkezde görev yapan 114 okul öncesi öğretmenin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak sayıca çok olmaları sebebiyle sadece 32 okul öncesi öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerden sadece 23 tanesi görüşme sorularının amacına uygun cevap vermiştir. Değerlendirme ve analizde 23 okul öncesi öğretmeni dikkate alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken okul öncesi kurumlardaki iç-dış mekan özellikleri dikkate alınmıştır. Ayrıca; Milli Eğitim Bakanlığı Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Erken Çocukluk Eğitim Kurumlarında Fiziksel Özellikler ve Personel Modülü (MEB, 2011) dikkate alınmıştır. Çanakkale Onsekiz

Mart Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan üç öğretim üyesinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca Çanakkale il merkezinde görev yapan beş okul öncesi öğretmeninin de görüşü alınarak hazırlanmıştır. Araştırma yapmak için Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin belgeleri alınmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenlerle görüşmeler 2016 Haziran Ayı seminer döneminde yapılmıştır.

Görüşme yapılmadan önce okullar tek tek aranıp, araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Okul yetkililerinin uygun gördüğü saat diliminde okula gidilmiştir. Görüşme yapılacak kişi ile yalnız kalmaya dikkat edilmiştir. Görüşme soruları önceden hazırlanmıştır. Görüşmecinin soruları anlamadığı durumlarda, istenilen amaca ulaşmak için ek sorular sorulmuştur. Görüşmenin akıcı olması, daha fazla öğretmene ulaşabilmek ve zaman kaybını önlemek için ses kayıt cihazı izin alınarak kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Öncelikle yapılan görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Daha sonra ses kayıtları araştırmacı tarafından hiçbir yorum katılmadan olduğu gibi yazıya dökülmüştür. Görüşme formundaki sorulara göre, öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar maddeler halinde renkli kalemle gruplara ayrılmıştır. Veriler ayrıntılı olarak incelendikten sonra risk yönetim yöntemleri bulunmuş ve sıralanmıştır. Bu şekilde risk yönetiminde öğretmenlerin kullanmış oldukları teknikler saptanmıştır.

Bölüm IV

Bulgular

Çalışmanın bu aşamasında, araştırmanın amacına uygun olarak gerçekleştirilen istatistikî işlemlerin bulguları sunulmakta ve yorumlanmaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, meslekteki hizmet yılı, görev yaptıkları okul türü aşağıda Tablo 1’ de gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleriyle ilgili soru cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 1.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	f	
Cinsiyet	Kadın	32
	Erkek	-
Yaş	20 - 30	9
	31 – 40	17
	41 - +	6
Mesleki hizmet yılı	1 – 10	19
	11 – 20	6
	21 – 30	5
	31 - +	2

Tablo 1’ de görüldüğü gibi okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin tamamı bayandır (32) . Görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu 31 – 40 (17) yaş arasında, diğerleri 20 –

30 (9), bir kısmı 40 ve üzeri (6) yaşıdır. Öğretmenlerin mesleki hizmet yılları ise; 1 – 10 yıl (19) , 11 – 12 yıl (6) , 21 – 31 yıl (5), 31 ve üzeri (2) yıldadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Risk Kavramına İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin risk kavramına ilişkin görüşleri Tablo 2’ de gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin risk kavramına ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 2.

Okul Öncesi Öğretmenlerin Risk Kavramına İlişkin Görüşleri

Risk Tanımı	f	Örnek İfadeler
Tehlikeli durum	8	Ö1: Risk, “tehlikeli durumlardır.”
Her şey	5	Ö5: “Tehlike oluşturabilecek her şey risktir.”
Zarar görme	3	Ö3: “Herhangi bir olay ya da durumda istenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığıdır.”
Olumsuz durum	1	Ö6: “Hayatta her zaman karşımıza çıkacak olumsuz durumlardır.”
Materyal	1	Ö2: “Tehlike yaratacak her materyal benim için risktir.”
İstenmeyen sonuç	1	Ö12: “Risk sonucunda zarar görme ihtimalimizin olduğu durumdur.”
Karşı karşıya kalma	1	Ö15: “Kaza gibi bir durumla karşı karşıya kalma.”
Detay	1	Ö9: “Çocuğu tehlikeye atacak en küçük detay bile benim için risktir.”
Bir olay	1	Ö11: “Kişiyi tehlikeye sokacak herhangi bir olay.”
Göze alma	1	Ö16: “Risk tehlikeyi göze almaktır.”
Toplam	23	

Tablo 2’ de risk kavramına okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğu *Tehlikeli durum* (8) demiştir. Diğer öğretmenler ise; *Her şey* (5), *Zarar görme* (3), *Olumsuz durum* (1), *Materyal* (1), *İstenmeyen sonuç* (1), *Karşı karşıya kalma* (1), *Detay*(1), *Bir olay* (1), *Göze alma* (1) cevabını vermiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara baktığımızda, riski olumsuz ve istenmeyen bir durum olarak ifade etmişlerdir. Okul öncesine giden çocuklar genelde tehlikeden habersizdir ve risk kaçınılmaz bir gerçektir. Öğrenciler, öğretmen gözetiminde hareket ederler. Okul öncesi yapılan etkinlikler kontrollü bir şekilde yapılamazsa tehlikeli bir durum haline gelebilir. *Örneğin*; sanat etkinliğinde çok sıkça kullanılan makas öğretmen denetiminde kullanılmazsa istenilmeyen sonuçlar ortaya çıkabilir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskin Önem Derecesine İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin riskin önem derecesine ilişkin görüşleri Tablo 3’ te gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin riskin önem derecesine ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 3.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskin Önem Derecesine İlişkin Görüşleri

Riskin Önem Derecesi	f	Örnek İfadeler
Çok önemli	21	Ö29: “ <i>Küçük yaş grubu ile ilgilendiğimiz için çok önemli.</i> ”
Oldukça önemli	2	Ö21: “ <i>Aileler, küçük çocuklarını bize emanet ettiği için oldukça önemli.</i> ”
Toplam	23	

Tablo 3’ de okul öncesi öğretmenleri riskin önem derecesine, *çok önemli* (21) ve *oldukça önemli* (2) şeklinde cevap vermişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri küçük yaş grubu ile ilgilendiği için risk faktörünün çok önemli olduğunu ayrıca; aileler çocuklarını küçük yaş okul öncesi öğretmenlerine emanet etmelerinden doğan endişelerinde oldukça önemli olduğunu

düşünmektedirler. Okul öncesi öğretmenleri, veli ile sürekli irtibat halindedirler. Çocukların riskli bir duruma maruz kalması ve velilere açıklama yapmanın zor bir durum olmasından dolayı öğretmenler riski çok yönsedikleri görülmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Karşılaştıkları Risklere İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin karşılaştıkları risklere ilişkin görüşleri Tablo 4’ de açıklanmıştır. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin karşılaştıkları risklere ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Karşılaştıkları Risklere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Karşılaştıkları Riskler	f	Örnek İfadeler
Kayıp düşme	7	Ö7: “Çocuklar ellerini yıkarken yerlere su damlatıyorlar ve kayıp düşüyorlar.”
Yaralanma	5	Ö10: “Sınıf dolapları ve mobilyalar sivri köşeli yaralanmalar çok sık oluyor.”
Hijyen	3	Ö4: “Öz bakım becerisini kazanamamış çocuklar, hijyen kurallarına uymakta zorlanıyor.”
Araç-gereç uygunsuzluğu	3	Ö23: “Bahçe oyuncakları ahşap ve ağır çocukların yaşına uygun değil.”
Merdivenler	3	Ö30: “Küçük yaş grubunun sınıfı giriş katta fakat; yemekhane aşağıda olduğu için merdivenleri kullanıyoruz.”
Olumsuz davranışlar	1	Ö13: “Sosyokültürel farklılık nedeniyle çocuklar olumsuz davranışlar öğreniyorlar.”
Binanın fiziksel yapısı	1	Ö28: “Bina giriş-çıkışı dar. Çocuklar birbirlerini göremiyor ve çarpışıyorlar.”
Toplam	23	

Tablo 4’de okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin karşılaştıkları risklere ilişkin görüşleri, *kayıp düşme (7), yaralanma (5), hijyen (3), araç – gereç uygunsuzluğu (3), merdivenler (3), olumsuz davranışlar (1) , binanın fiziksel yapısı (1)* şeklindedir. Öğretmenler, öğrencilerin en sık karşılaştığı riskin kaygan zemin olduğunu söylemişlerdir. Çocuklar, ellerini yıkarken yere su ve sabun damlatmakta ve kayıp düşmektedirler. Böyle bir durumda okuldaki hizmetli personele büyük görev düşmektedir. Bu gibi durumlarda tuvaletlerin temizliğine dikkat edilmeli ve çocukların ıslak zeminde kayıp düşmesini engelleyen önlemler alınmalıdır (Tok, 2010).

Sınıf mobilyalarının köşelerinin sivri olması, çocukların yaralanmasına sebep olmaktadır. Bunun yerine okul öncesi mobilyaları seçilirken küt ya da oval köşeli mobilyalar tercih edilmelidir. Okul öncesi öğretmenleri, öz bakım becerisini kazanamamış çocukların, hijyen kurallarına uymalarının zor olduğunu ve çocukların mikrop, enfeksiyon gibi hastalıklara çabuk yakalandıklarını dile getirmişlerdir. Öz bakım becerisini kazanmış olan bir çocuk aileden bağımsız hareket edebilir. Tuvalet eğitimi, yemek yeme, giyinme temel öz bakım becerileridir (Arslan, 2010).

Araç – gereç uygunsuzluğu; ilkokul bünyesinde olan ana sınıfları, bahçe oyuncaklarını ilkokul çocuklarıyla birlikte kullandıkları görülmüştür. Bahçe oyuncakları, okul öncesi çocuklarının yaşına ve boyuna uygun olmadığı için çocukların yaralanmasına neden olmaktadır. İlkokul bünyesinde çalışan öğretmenler önlem amaçlı çocukları bahçeye çıkarmamayı tercih etmektedirler. Çocukların sağlıklı bir şekilde gelişip, büyümesi için çevresindeki donanımların ve araç gereçlerin yaşına, boyuna, cinsiyetine uygun olması gerekmektedir. Uygun olmayan araç – gereç ve oyuncaklar çocukların kemik ve kas gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Baran, Yılmaz, Yıldırım, 2007).

Okul öncesi eğitim kurumlarında; Eğitim etkinliklerinin verimli, uygun ve güvenli bir mekan da gerçekleştirilebilmesi için eğlence alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun

olarak düzenlenmesi gerekir. Düzenlemeler eğitim – öğretimin olmadığı zaman diliminde yapılmalıdır. Bu düzenleme yapılırken; çocukların psikomotor becerilerinin ve zihinsel gelişimlerinin desteklenmesi, gezip oynamalarına olanak sağlanması, çevre sevgisinin aşılması, kum havuzu, bahçe oyun araçları, trafik eğitim pisti, bahçenin ağaçlandırılması ve çimlendirilmesi için yeterli toprak alanın ayrılmasına özen gösterilir. İlköğretim kurumlarında, öğrencilerin gezip oynamaları ve sportif faaliyetlerde bulunmaları için çevre imkânlarından yararlanılarak; kum havuzu, voleybol, basketbol sahaları gibi yerler ile asılma, tırmanma, denge, atlama gibi faaliyetlere uygun araçlar sağlanır. Oyun yeri ve araçlarının yılda en az bir defa periyodik bakım ve onarımı yaptırılır (MEB Okul Öncesi Eğitim ve ilköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014).

Genelde bağımsız anaokullarında çocukların maruz kaldığı risklerden birisi de okul merdivenleridir. Bağımsız anaokullarında çocuklar oyun salonuna, yemekhaneye, sanat atölyesine inmek için merdivenleri kullanmaktadır. Okul içerisinde bulunan merdivenleri kullanmak zorunda olan öğretmen ve çocuklar zor durumda kalmaktadırlar. Olumsuz davranışlar; farklı kültürden gelen çocuklar aynı çatı altında bir araya geldiğinden olumsuz davranışları birbirlerinden öğrenmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Bu durumda öğretmenler olumsuz durumlarla baş etmek zorunda kalmaktadır. Öğretmen olumsuz olan davranışları olumlu davranış haline getirmek için sınıf etkinliklerini ona göre düzenlemelidir. Drama, pandomim, kukla gösterisi, resim vb. yollarla olumsuz olan davranışları düzeltme yoluna gidilmelidir. Binanın fiziksel yapısından, kaynaklanan kazalar ortaya çıkmaktadır. Bina giriş – çıkışlarının dar olması çocukların birbirlerini görememesine ve çarpışmalarına sebep olmaktadır. Anasınıfları, ilkokul bünyesine genelde sonradan eklendiği için okulun fiziksel şartları el verdiğince düzenlenmeye çalışıldığı görülmektedir. Bazı okulların fiziksel yapısı anasınıfı çocuklarına uygun değildir (lavabolar, okul bahçesi, giriş – çıkış kapıları, sınıf içi mobilyalar vb).

Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Karşılaştığı Risklerin Yaş Grubuna Göre Değişim Gösterme Olasılığına İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştığı risklerin yaş grubuna göre değişim gösterme olasılığına ilişkin görüşleri Tablo 5’ te gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştığı risklerin yaş grubuna göre değişim gösterme olasılığına ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 5.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Karşılaştığı Risklerin Yaş Grubuna Göre Değişim Gösterme Olasılığına İlişkin Görüşleri

Risklerin Yaş Grubuna Göre Değişim Gösterme Olasılığı	f	Örnek İfadeler
Gelişim düzeyi	8	Ö14: “Gelişim düzeyi aynı olmadığı için hareket kontrolü farklı oluyor.”
Tehlike	5	Ö19: “Küçük yaştaki çocuklar daha hareketli ve tehlikenin farkında değil.”
Özdenetim	4	Ö18: “Küçük yaş grubunun özdenetimi olmadığı için çevresine zarar verir.”
Benmerkezci	3	Ö20: “Küçük yaş, benmerkezci olduğu için çevresine zarar verdiğinin farkında değil.”
Göstermez	2	Ö27: “Risk, her yaşta aynıdır. Büyük yaş hareketli olduğu için daha riskli işler yapabiliyor.”
Yönlendirme	1	Ö31: “Yaş grubu küçük, riskten korumak için yönlendirmek gerekiyor.”
Toplam	23	

Tablo 5 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştıkları risklerin yaş grubuna göre değişim gösterme olasılığına ilişkin görüşler; *gelişim düzeyi (8), tehlike (5), öz denetim (4), benmerkezci (3), göstermez (2), yönlendirme (1)* şeklindedir.

Öğretmenlerin çoğunluğu; çocukların gelişim düzeylerinin farklılık gösterdiğini, buna bağlı olarak hareket kontrolünün farklı olduğunu ve küçük yaştaki çocukların daha hareketli olduklarını gözlemlemişleridir. Bu yüzden çocukların tehlikenin farkına varamadıklarını dile getirmişlerdir. Bireysel farklılıklar, yaş farklılığı çocukların tehlikeyi anlamasını ve tehlikeyi kontrol etmesini etkilemektedir. Öğretmenler, çocukların yaşları küçük olsa da tehlike kavramını öğretmeye çalışmıştır ve tehlikeli durumlarda nasıl davranılması gerektiği bilincini çocuklara kazandırmaya çalışmışlardır.

Okul öncesi dönem, çocukların kazaya ve tehlikeye en çok maruz kaldıkları ve risklerin en yüksek olduğu bir dönemdir. Bu nedenle tehlike durumlarında yapılması gerekenler ile güvenli bir hayat için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması gerekmektedir (MEB Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı, 2012).

Küçük yaş grubundaki çocukların öz denetimi yetersiz olduğu için çevresine zarar vermektedirler. Çocuklar öğretmen gözetiminde oynamalı ve etkinliklerini yapmalıdırlar. Küçük yaş grubu öğrencileri tehlike kavramını tam anlamıyla idrak edemedikleri için tehlikelerden habersizdirler. Küçük yaş grubu benmerkezci olduğu için çevresine zarar verdiğinin farkında değildir. Benmerkezcilik, çocukların olayları, durumları kendi bakış açılarının dışında algılayamamasıdır. Anaokullarındaki küçük yaş gruplarında benmerkezci düşünce, büyük yaş grubuna nazaran daha çok görülmektedir. Yapılan görüşmede öğretmenlerin bir kısmı, riskin her yaşta aynı olduğunu herhangi bir değişiklik göstermediğini dile getirmişlerdir. Fakat; aynı öğretmenler büyük yaş grubundaki çocukların daha hareketli olduğunu ve daha riskli işler yapabileceğini söylemişlerdir. Görüşmeye katılan bir öğretmen

ise, öğrencilerin yaş grubunun küçük olmasından dolayı riskten korumak için çocukların yönlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki En Riskli Ortama İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin kurumdaki en riskli ortama ilişkin görüşleri Tablo 6' da gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin kurumdaki en riskli ortama ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 6.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki En Riskli Ortama İlişkin Görüşleri

Kurumdaki En Riskli Ortamlar	f	Örnek İfadeler
Lavabolar	10	Ö1: "Çocuklar lavaboda yerler kaygan olduğu için kayıp düşüyor."
Okul bahçesi	6	Ö10: "Okul bahçe kapısı açık ve sürekli birileri girip çıkıyor."
Sınıf	3	Ö14: "Sınıfımız küçük, mobilyalar fazla yer kaplıyor. Çocukların oyun alanı daralıyor, sürekli çarpışmalar ve yaralanmalar oluyor."
Mutfak	2	Ö17: "Mutfak ve yemekhane iç içe bu yüzden çok riskli."
Merdivenler	1	Ö3: "Okuldaki merdivenler çok tehlikeli fakat ;Oyun odasına ve yemekhaneye gitmek için merdivenleri kullanmak zorundayız."
Kum havuzu	1	Ö23: "Kum havuzuna kedi, köpek giriyor. Sağlık açısından riskli."
Toplam	23	

Tablo 6' da okul öncesi öğretmenlerinin kurumdaki en riskli ortamın; *lavabolar (10)*, *okul bahçesi (6)*, *sınıf (3)*, *mutfak (2)*, *merdivenler (1)*, *kum havuzu (1)* olduğunu düşünmektedirler.

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların öz bakım becerisini kazanmada tuvalet ve lavabolar önemlidir. Tuvaletin temizliği pratik olmalı ve yer döşemesinde kaygan olmayan malzemeler kullanılmalıdır. Tuvaletlerde çocuk tipi klozet kullanılmalı ve oturma bölgesi çabuk kırılmayan malzemeden olmalıdır. Lavaboların yerden yükseklik 50cm' yi geçmemelidir. Lavaboların yanında çocukların boyuna uygun sabunluk ve havlu askılığı olmalıdır (Yalçın, 2011).

Okul öncesi öğretmenleri, Okullar Hayat Olsun Projesi kapsamında okul kapısının sürekli açık olduğunu belirttiler. Görüşme yaptığım öğretmenlerin çoğunluğu, okul bahçe kapısının sürekli açık olmasından ve insanların okul bahçesini sürekli kullanmak istemelerinden rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Proje özetle, okulların eğitim – öğretim saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında kütüphanelerinin, dersliklerinin, çok amaçlı salonlarının, konferans salonlarının, bilgi teknoloji sınıflarının, ve okul bahçelerinin belediyelerle işbirliği yapılarak hizmete açılmasıdır (MEB, 2012). Bölge halkı okul bahçesini eğitim – öğretim saati içerisinde kullanmak istemesinden kaynaklanan bir sıkıntıdır.

Sınıfların küçük olması, sınıf içerisinde kullanılan mobilyaların fazla yer kaplaması çocukların oyun alanını daraltmaktadır. Sınıf içerisinde çarpışmalar ve yaralanmalar olmaktadır. Okul öncesi kurumlarında sınıf; çocuğun gelişimin destekleyen, aydın, ferah, tertipli, abartıdan uzak, işlevsel araç – gereçle donatılmış olmalıdır (Arslan Karaküçük, 2008).

Görüşme yapmak için gidilen okulların bazılarında mutfak ve yemekhane birlikte kullanılmaktadır. Öğretmenler, idareciler mutfak ve yemekhanenin aynı yerde olmaması gerektiği bilincinde olsalar da okulun fiziksel şartlarının buna el verdiğini düşünmektedirler. Öğretmenler, çocuklara yemekhanede ne tür tehlike ve kazalarla karşılaşabilecekleri konusunda bilgi vererek çocukları bilinçlendirmeye çalışmaktadırlar. Yemekhanede kullanılan masa,

sandalye, tabak, bardak vb. araç- gereçler çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun malzemelerden oluşmaktadır.

Okul içerisinde bulunan merdiven, çocuklar için risk oluşturmaktadır. Oyun odası, yemekhane vb. birimlere gitmek için çocuklar merdivenleri kullanmak zorunda kalıyorlar. Okullarda sınıfları ayırırken önlem amaçlı küçük yaş grubunun sınıfını giriş katlara ve merdivenleri az kullanabileceği yerlere konumlandırılmıştır. Öğrencilerin keyifli zaman geçirmesi için bazı okulların bahçesinde kum havuzu bulunmaktadır. Kum havuzu korunaklı olmadığı için içerisine kedi, köpek vb. hayvanlar girmektedir. Çocukların sağlıkları açısından olumsuz bir durumdur. Öğretmenler kum havuzunda oynadıktan sonra çocuklara ellerini yıkattıklarını söyleseler de çocukların sağlığı açısından riskli bir durumdur.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumda Karşılaştıkları Risklerle Baş Etmek İçin Yaptıklarına İlişkin görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin kurumda karşılaştıkları risklerle baş etmek için yaptıklarına ilişkin görüşleri Tablo 7’ de gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin kurumda karşılaştıkları risklerle baş etmek için yaptıklarına ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 7.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumda Karşılaştıkları Risklerle Baş Etmek İçin Yaptıklarına İlişkin görüşleri

Karşılaşılan Risklerle Baş Etmek İçin Yapılanlar	f	Örnek İfadeler
İdareye bildirme	5	Ö12: “Riskli yerleri idareye bildiriyorum.”
Müdahale	5	Ö19: “Riskli durumlara kendimce önlem alıp müdahale ediyorum.”

Tablo 7'nin devamı

Bilinçlendirme	4	Ö9: "Çocuklara karşılaşılabilecekleri riskleri anlatıp, böyle durumlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilgi veriyorum."
Sınıf düzenlemesi	3	Ö11: "Sene başında, sınıf ortamını çocuklara göre düzenliyorum ve gerekli önlemleri alıyorum."
Yalnız bırakmama	3	Ö21: "Elimden geldiğince çocukları yalnız bırakmamaya çalışıyorum."
Önlem alma	3	Ö1: "Riskle karşılaşmadan önce önlem alıyorum. (kapı, pencereye kilit yaptırıldı. Kaygan zemin şeritleri vb.)"
Toplam	23	

Tablo 7' de okul öncesi öğretmenleri kurumda karşılaştıkları risklerle baş etmek için, *İdareye bildirme (5), müdahale (5), bilinçlendirme (4), sınıf düzenlemesi (3), yalnız bırakmama (3), önlem alma (3)* gibi tedbirler almışlardır.

Öğretmenlerin çoğunluğu riskli bir durumla karşılaştığında bu durumu idareye bildirdiğini söylemişlerdir. Böyle yapan öğretmenler aslında riskli durumla baş etmek için ya da riskli durumu önlemek için kendilerince bir önlem alma eğilimine gitmeden doğrudan idari birimin riskli durumu çözmesini seçmişlerdir. Halbuki öğretmenler öncelikle kendileri sorunu çözmeyi denemeli, başaramadıklarında idareye başvurmalarıdır. Öğretmenlerin bir kısmı da riskli duruma kendilerince önlem alıp, müdahale etmeye çalışmışlardır. Okul öncesi öğretmenlerinin bazıları da çocukların karşılaşılabilecekleri riskleri, edindikleri tecrübeleriyle çocuklara anlatmakta, çocukları böyle durumlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilinçlendirmektedirler. Diğer öğretmenler de sene başında sınıf ortamını çocuklara göre

düzenleyerek, çocukları yalnız bırakmayarak ve riskle karşılaşmadan önce (kapı, pencere kilidi, kaygan zemin şeritleri vb.) önlem alarak riskle baş etmeyi tercih etmişlerdir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumlardaki Duygularına İlişin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin riskli durumlardaki duygularına ilişkin görüşleri Tablo 8’de gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin riskli durumlardaki duygularına ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 8.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumlardaki Duygularına İlişin Görüşleri

Riskli Durumlardaki Duygular	f	Örnek İfadeler
Tedirginlik	7	Ö30: “Bir şey olacak diye sürekli tedirginim ve sınıfa adapte olamıyorum.”
Korku	6	Ö8: “Çocuklar sürekli benim denetiminde, onlara bir şey olacak diye korkuyorum.”
Stres	5	Ö29: “Çocuklara bir şey olduğunda ailelere açıklama yapmak beni strese sokuyor.”
Kaygı	3	Ö7: “Küçük yaşla çalışıyorum, onlara bir şey olacak diye hep kaygılıyım.”
Gergin	2	Ö22: “Özgüveni yüksek öğrenciler yetiştirmek istiyorum ama; sınıfın fiziki yapısı buna uygun değil, bir şey olacak diye hep gerginim.”
Toplam	23	

Tablo 8’ de okul öncesi öğretmenlerinin riskli durumdaki duygularını; *tedirginlik* (7), *korku* (6), *stres* (5), *kaygı* (3), *gergin* (2) şeklinde dile getirmişlerdir.

Öğretmenler riskli durumdaki duygularını dile getirirken, her an bir şey olacak diye sürekli tedirgin olduklarını ve sınıfa adapte olamadıklarını, hep öğretmen gözetiminde olduğu için çocuklara bir şey olacağından korktuklarını, çocukların başına kötü bir olay ya da durum geldiğinde ailelere açıklama yapmanın zorlu ve stresli olduğunu, okula gelen çocukların küçük yaşta olması ve tehlikelerden habersiz olması öğretmenin kaygılanmasına sebep olmaktadır. Öz güveni yüksek öğrenci yetiştirmek için sınıfın fiziki yapısının uygun olmaması ve öğrencilere bir şey olacak düşüncesi öğretmenlerde gerginliğe sebep olmaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumların Yönetimi İçin Destek Aldığı Kişi Ve Kurumlara İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin riskli durumların yönetimi için destek aldığı kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri Tablo 9’ da gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin riskli durumların yönetimi için destek aldığı kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 9.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumların Yönetimi İçin Destek Aldığı Kişi Ve Kurumlara İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin Riskli Durumların Yönetimi İçin Destek Aldığı Kişi Ve Kurumlar	f	Örnek İfadeler
Okul müdürü	14	Ö4: “Çoğunlukla okul müdüründen destek alırım.”
Öğretmen	3	Ö15: “Riskli olduğunu düşündüğüm bir durumu öğretmen arkadaşlarımla paylaşıp, çözüm ararım.”

Tablo 9'un devamı

İş sağlığı ve güvenliği uzmanı	3	Ö9: "Okulumuza gelen iş sağlığı ve güvenliği uzmanından yardım alıyorum."
Veli	2	Ö24: "Riskli durumu veli toplantısında dile getiriyorum. Velilerimin desteği ile sorun ortadan kalkıyor."
Yardımcı personel	1	Ö18: "Yardımcı personelinden yardım alıyorum."
Diğer kurumlar	-	-
Toplam	23	

Tablo 9'da okul öncesi öğretmenleri riskli durumların yönetiminde, *okul müdürü (14)*, *öğretmen (3)*, *iş sağlığı ve güvenliği uzmanı (3)*, *veli (2)*, *yardımcı personel (1)* destek almaktadır.

Öğretmenlerin çoğunluğu riskli bir durumla karşılaştıklarında okul müdürüne bildirmekteler ve okul müdürünün riskli durumu çözmesini beklemektedirler. Öğretmenlerin bir kısmı da riskli bir durumla karşılaştıklarında, riskli olduğunu düşündüğü durumları okuldaki öğretmen arkadaşlarıyla paylaşıp birlikte çözüm arama yoluna gitmektedirler. Öğretmenlerin, riskli duruma birlikte çözüm bulmaya çalışmaları yerinde bir karardır. Öğretmenler çözüm bulamadıklarında ya da buldukları çözümün okul müdürüne bildirilmesi gerektiğini düşündükleri durumlarda okul idaresine bildirmektedirler. Okul yöneticileri ve öğretmenler, okul içinde riskli olduğunu düşündükleri durumu iş sağlığı ve güvenliği uzmanına bildirip çözüm bulma yoluna gitmişlerdir. Okuldaki riskli durumu yönetmek adına bir uzmandan yardım alınması olumlu bir durumdur. Öğretmenlerden bazıları da riskli durumları, veli toplantısında velilerine anlatarak çözüm bulmaya çalışmaktadırlar (okul da bulunan mobilyaların duvara monte edilmesi için marangoz veliden, camlara ve kapılara kilit sistemi yapmak için pimapenci bir veliden yardım alınması vb.). Öğretmenler eğer, okulda yardımcı personel var ise onlardan yardım alarak riskli durumu yönetmeye çalışmaktadırlar. Bunların

dışında riskli durumu yönetmek için öğretmenlerin yardım aldığı başka bir kurum ya da kişiler bulunmamaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki Risklerin Yönetimi İçin Eğitim Alıp Almama Konusuna İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin kurumdaki risklerin yönetimi için eğitim alıp almama konusuna ilişkin görüşleri Tablo 10’da gösterilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin kurumdaki risklerin yönetimi için eğitim alıp almama konusuna ilişkin görüşleri cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 10.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki Risklerin Yönetimi İçin Eğitim Alıp Almama Konusuna İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin Kurumdaki Riskleri Yönetmek İçin Destek Alıp Almaması	f	Örnek İfadeler
Eğitim aldım		
1.İş sağlığı ve güvenliği	15	Ö28: “Sadece iş sağlığı ve güvenliği eğitimini aldım.”
Eğitim almadım	8	Ö26: “Risklerin yönetimi için herhangi bir eğitim almadım.”
Toplam	23	

Tablo 10’da okul öncesi öğretmenlerinin kurumlardaki riskleri yönetmek için eğitim alıp almama konusuna ilişkin görüşlerini sorduğumuzda, *eğitim aldım* (15) ve diğer bir kısmı *eğitim almadım* (8) şeklinde cevap vermişlerdir.

Hizmet içi eğitim kapsamında retmenlerin çoğunluğuna, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir. Bu eğitim retmenlerin zorunlu alması gerektiği bir eğitimidir. retmenlerin bir kısmı da herhangi bir eğitim almadıklarını dile getirmektedirler.

Bölüm V

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar kapsamında getirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin, demografik özelliklerine bakıldığında çoğunluğunu kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, yaş ortalamasına bakıldığında eğitim kadrosunu genç öğretmenler oluşturmaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Risk Kavramına İlişkin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, risk kavramına ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; tehlikeli durum, her şey, zarar görme, olumsuz durum, materyal, istenmeyen sonuç, karşı karşıya kalma, detay, bir olay ve göze alma sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler risk kavramını hep olumsuz bir durum ya da eylem olarak ifade etmiştir. Öğretmenler etkinlik ve aktivitelerde olumsuz bir durum ya da riskli bir durum meydana gelmemesi için sürekli temkinli davranmakta ve önlem almaya çalışmıştır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskin Önem Derecesine İlişkin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, riskin önem derecesine ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; çok önemli ve oldukça önemli sonucuna varılmıştır. Küçük yaş grubuyla çalışan öğretmenler sorumluluklarının daha fazla olduğunu ve riski çok önemsediklerini ifade etmiştir. Aynı şekilde büyük yaş grubuyla çalışan öğretmenlerde, çocukların her türlü riske açık olduğunu ve tehlikeli bir durum sonucunda meydana gelecek olumsuzlukları veliye açıklamanın zor olduğunu, okul içinde riskin çok önemli olduğunu belirtmiştir. Küçük grubu

ya da büyük grubu ile yaşla çalışmanın bir farkının olmadığını, çocukların risk faktörüyle her zaman karşılaşabileceği sonucuna varılmıştır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Karşılaştıkları Risklere İlişkin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştıkları risklere ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; kayıp düşme, yaralanma, hijyen, araç- gereç uygunsuzluğu, merdiven, olumsuz davranışlar ve binanın fiziksel yapısı sonucuna varılmıştır. Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmede, geneli çocukların lavabolarda kayıp düştüğünü ve sivri köşeli mobilyaların yaralanmalara sebep olduğunu belirtmiştir. Hijyen kurallarına uymayı bilmeyen çocukların daha sık hastalandığı, okulda kullanılan araç-gereçlerin okul öncesi çocuklarına uygun olmadığı ve bina içinde bulunan merdivenlerin çocuklar için çok tehlikeli olduğu belirtilmiştir. Sosyokültürel farklılık nedeniyle çocuklar olumsuz davranışlar öğrenmekte ve binanın fiziksel yapısından kaynaklanan nedenlerden dolayı çocukların yaralandığı görülmüştür.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Karşılaştığı Risklerin Yaş Grubuna Göre Değişim Gösterme Olasılığına İlişkin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştığı risklerin yaş grubuna göre değişim gösterme olasılığına ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; gelişim düzeyi, tehlike, özdenetim, benmerkezci, göstermez ve yönlendirme sonucuna varılmıştır. Okul öncesi eğitime devam eden çocukların gelişim düzeylerinin birbirinden farklı olduğu ve tehlike kavramını anlamasının da farklı olduğu bilinmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocuklara tehlike kavramını açıklamıştır ve tehlikeli durumlarda nasıl davranması, kimden yardım alması konusunda gerekli eğitimi vermiştir. Okul öncesi dönem, çocukların kazaya ve tehlikeye en çok maruz kaldıkları ve risklerin en yüksek olduğu bir döneme denk gelmektedir. Küçük yaş

gurubundaki çocukların öz denetiminin yetersiz olduğu, çevresine zarar verdiği, etkinlikleri öğretmen gözetiminde yaptığı, benmerkezci düşüncelerinin, büyük yaş grubuna göre daha çok görüldüğü tespit edilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki En Riskli Ortama İlişkin Görüşlerinin

Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumdaki en riskli ortama ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; lavabolar, okul bahçesi, sınıf, mutfak, merdivenler ve kum havuzu sonucuna varılmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında, kayıp düşmenin, yaralanmaların en sık olduğu yer ve en riskli ortamın lavabolar olduğu gözlemlenmiştir. Okullar hayat olsun projesi kapsamında, okul bahçe kapısının sürekli açık olması, öğretmenlerin güvenlik açısından sıkıntı çektiği ve bu durumdan memnun olmadıkları belirtmişlerdir. Çocuklar okuldaki zamanlarının büyük bir kısmını sınıfta geçirmektedir. Sınıfların küçük olması, mobilyaların fazla yer kaplaması, öğretmenlerin verimli çalışmasını ve öğrencilerin rahat hareket etmesini engellediği tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının genelinde, fiziksel koşulların yetersiz olması nedeniyle yemekhane ve mutfağın aynı yerde olduğu kanaatine varılmıştır. Oyun odası, yemekhane vb. birimlere gitmek için çocukların merdivenleri kullanmak zorunda kaldıkları, eğitim- öğretimin başladığı sene başında sınıfları ayırırken önlem amaçlı küçük yaş grubunun sınıfını giriş katlara ve merdivenleri az kullanabileceği yerlere konumlandırılmasına dikkat edilmiştir. Okul bahçesinde bulunan kum havuzlarının korunaklı olmaması nedeniyle içerisine kedi, köpek vb. hayvanların girdiği ve çocukların sağlıkları açısından zararlı olduğu, öğretmenler önlem amaçlı kum havuzunda oynadıktan sonra çocuklara ellerini yıkattığı bilinmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumda Karşılaştıkları Risklerle Baş Etmek İçin Yaptıklarına İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumda karşılaştıkları risklerle baş etmek için yaptıklarına ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; İdareye bildirme, müdahale, bilinçlendirme, sınıf düzenlemesi, yalnız bırakmama ve önlem alma sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu riskli bir durumla karşılaştığında bu durumu idareye bildirdiklerini, riskli durumla baş etmek için ya da riskli durumu önlemek için kendilerince bir önlem alma eğilimine gitmediklerini doğrudan idari birimin riskli durumu çözmesini beklemiştir. Öğretmenlerin bir kısmı da riskli duruma kendilerince önlem alıp, müdahale etmeye çalışmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bazıları da çocukların karşılaşılabilecekleri riskleri, edindikleri tecrübeleriyle çocuklara anlatmakta, çocukları böyle durumlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilinçlendirmeyi seçmiştir. Diğer öğretmenler de sene başında sınıf ortamını çocuklara göre düzenlemeye çalışmış, çocukları yalnız bırakmayarak ve riskle karşılaşmadan önce önlem alarak riskle baş etmeyi tercih etmeyi seçmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumlardaki Duygularına İlişin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, riskli durumlardaki duygularına ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; tedirginlik, korku, stres, kaygı ve gerginlik sonucuna varılmıştır. Okul öncesi öğretmenleri çocuklara sürekli bir şey olmasından ve istenmeyen bir durum olduğunda aileye açılama yapmanın zor olduğunu belirtmiştir. Bu gibi durumlar öğretmenlerde tedirginlik, korku, stres, kaygı ve gerginlik yaratmıştır. Öğretmenlerin geneli, sınıfta riskli bir durumla karşılaşacağını ve çocuklara herhangi bir şey olacağını düşünmekten derse konsantre olamadıkları belirtmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Durumların Yönetimi İçin Destek Aldığı Kişi Ve Kurumlara İlişkin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, riskli durumların yönetimi için destek aldığı kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru; okul müdürü, öğretmen, iş sağlığı ve güvenliği uzmanı, veli ve yardımcı personelden destek aldığı sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu riskli bir durumla karşılaştıklarında okul müdürüne bildirmekteler ve okul müdürünün riskli durumu çözüm bulmasını beklemiştir. Öğretmenlerin bir kısmı da riskli bir durumla karşılaştıklarında, riskli olduğunu düşündüğü durumları okuldaki öğretmen arkadaşlarıyla paylaşmış ve birlikte çözüm arama yoluna gitmiştir.

Okul yöneticileri ve öğretmenler, okul içinde riskli olduğunu düşündükleri durumu iş sağlığı ve güvenliği uzmanına bildirip çözüm bulmasını istemiştir. Okuldaki riskli durumu yönetmek adına bir uzmandan yardım alınması çok önemli bir karardır. Öğretmenlerden bazıları da riskli durumları, veli toplantısında velilerine anlatarak velilerin çözüm bulmasını beklemiştir. (okul da bulunan mobilyaların duvara monte edilmesi için marangoz veliden, camlara ve kapılara kilit sistemi yapmak için pimapenci bir veliden yardım alınması vb.). Öğretmenler eğer, okulda yardımcı personel var ise onlardan yardım alarak riskli durumu yönetmeye çalışmıştır. Bunların dışında riskli durumu yönetmek için öğretmenlerin yardım aldığı başka bir kurum ya da kişiler bulunmadığı görülmüştür.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumdaki Risklerin Yönetimi İçin Eğitim Alıp Almama Konusuna İlişkin Görüşlerinin Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumdaki risklerin yönetimi için eğitim alıp almama konusuna ilişkin görüşleri en çoktan en aza doğru şöyledir; eğitim aldım ve eğitim almadım sonucuna varılmıştır. Hizmet içi eğitim kapsamında öğretmenlerin çoğunluğuna, iş sağlığı ve

güvenliği eğitimi verilmiştir. Bu eğitim öğretmenlerin zorunlu alması gerektiği bir eğitimidir. Öğretmenlerin bir kısmı da herhangi bir eğitim almadıklarını dile getirmiştir.

Tartışma

Okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılan riskler; okul idaresini, öğretmenleri ve çocukları önemli derecede ilgilendirmektedir. Hayata başlangıcın önemli temellerinin atıldığı okul öncesi dönem, çocukların kişilik ve psikolojik gelişimi üzerinde oldukça önemlidir. Çocukların bu dönemde karşılaştıkları riskler çocuklarda ciddi travmalara sebep olmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında en çok karşılaşılan risklerin başında; düşme ve yaralanmalar gelmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılan risklerin yönetiminde, okul öncesi öğretmenleri, yöneticileri riskleri azaltmak ve riskleri yok etmek için uğraşmışlardır fakat, okulun fiziksel yapısından kaynaklanan yetersizliklerden dolayı istenilen sonuca ulaşamadıkları görülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları, öğrencilerin gelişimine katkı sağlayan ve tecrübe edinmesine olanak tanıyan ortamlardır. Okul öncesi eğitim, çağdaş eğitimin beklentisine cevap verecek şekilde değiştirilebilir ve dönüştürülebilir olmalıdır. Öğretim ve öğrenmede öğretmenlerin rolü tartışılmaz. Bunun yanında eğitim kurumlarının tehlike ve risklerden arınmış olması da oldukça önemlidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarındaki riskleri yönetmek için, öğretmenlerin eğitimden ziyade fiziksel olanakların düzeltilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Fiziksel olanaklar düzeltildikten sonra öğretmenlerin daha verimli çalışması beklenmektedir. Bu araştırma çerçevesinde öğretmenlerin riskli olarak belirttiği yerlerin, çocuklar için gerçekten risk arz eden durumlar olduğu görülmektedir.

Fiziksel çevre, çocukların hem davranışlarında hem de gelişiminde etkilidir. Okuldaki iç ve dış mekanlar araştırma yapma ve öğrenme için oldukça önemlidir. Fiziksel alanın ve materyallerin yeterli olması çocuğun farklı aktiviteler yapmasına olanak tanımaktadır. Bu yüzden okullarda bulunan iç ve dış mekanlar; güvenli, temiz ve çocukların gelişimine hizmet

edecek şekilde olmalıdır. Öğretmenler sınıfı düzenlerken çocukların ihtiyaçlarını ve isteklerini dikkate almalı fakat, öğretmenlerin rolü yine yönetmek ve karar vermek olması gerekmektedir (Balcı, 2002).

Kıldan (2007)' de yapmış olduğu bir araştırmada; beklenen bir eğitim ortamının en önemli unsuru öğretmen olsa da fiziksel çevre ve olanakların önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Etkili ve istenilen bir eğitim ortamının en önemli kriteri güvenlik olmalıdır. Öğrencilerin içinde bulunduğu ortamların, fiziksel güvenliği sağlandıktan sonra çocukların ruhsal güvenliği de düşünülmelidir. Eğitim kurumları çocukların yaşına, sayısına, öğretim programının beklentisine dikkat edilerek düzenlenmelidir. Sınıf içinde öğrenci sayısı ideal şekilde olmalıdır. Çocuk sayısı arttıkça öğrenci başına düşen alan azalacağı için kişiler arası iletişimin olumsuz etkileneceği ve risk faktörünün artacağı beklenmektedir. Eğitim ortamında kullanılan araç-gereçler çocuklara uygun olmalıdır.

Okul öncesi dönem, çocuk gelişimde kritik bir dönemi kapsadığı fikri artık evrenseldir. Okul öncesi eğitim ortamları; bilim ve teknolojinin sağladığı olanaklarla donatılmış, düzenlenmiş ve tasarlanmış olması çocukların hayata başlaması açısından önemlidir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de eğitime uygun standartların belirlenmesi ve bu standartlara uygun okul öncesi eğitim ortamlarının şekillendirilmesi gerekmektedir (Güleş ve Erişen, 2013).

Yeniceli (2007)' de çocukların buldukları çevreye uyum sağlamasıyla ilgili yaptığı bir araştırmasında, çocukların eğitim kurumlarında ve yaşadıkları yerde tehlike olarak belirttiği ortamların fiziksel, sosyal, çevresel ve sağlıkla ilgili risk içerdiğini belirtmiştir.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği güvenlik ihtiyacı her yaşta oldukça önemlidir. Çocuğun gelişiminde sadece biyolojik özellik ve çevre etkili değildir. Çocuğun gelişimi ve fiziksel çevre birbiri ile bağlantılıdır. Çocuklarda kendilerini her ortamda okul, evde, parkta vb. güvende hissetmek istemektedir.

Öneriler

Bu bölümde elde edilen bulgu ve sonuçlar doğrultusunda uygulayıcı ve araştırmacılar için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Okul öncesi yöneticilerine ve öğretmenlerine, okul öncesi eğitim kurumlarındaki risklerin yönetimi için hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan yardımcı personellerinde bu eğitimlere tabi tutulması gereklidir.
- Üniversitelerin çocuk gelişimi, okul öncesi öğretmenliği bölümünde ve okul öncesi eğitimi alanında lisansüstü eğitim veren programlarda okul öncesi eğitim kurumlarında risk yönetimi dersine yer verilmelidir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarındaki ülke standartlarını belirleyen, denetleyen birimler arası etkileşimi gerçekleştiren ulusal bir birim oluşturulabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı müdürlüklerinin önderliğinde, okul öncesi eğitim kurumlarının bina fiziksel yapısının standartlara uygun olarak düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gereklidir.
- Araştırmada ortaya konulan okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılan riskler başka nitel araştırmalarla da desteklenip geliştirilerek, ilgili bilimsel araştırmalarda kullanılabilir.
- Bu çalışmaya benzer bir araştırma, diğer illerde ya da farklı eğitim kademelerindeki öğretmenlerle de yapılabilir.

Kaynaklar

- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. (2011). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı*. (4. Baskı). İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aras, S. ve Sözen, S. (Tarihsiz). *Türkiye, Finlandiya, Güney Kore’de öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesi*. TED Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitim Bölümü.
- Arman, T.T. (1997). *Risk analizine giriş*. İstanbul.
- Armitage, M. (2011). Risky play is not a category—it’s what children do. *Children’s Risky Play*, 3, 11-14.
- Arslan, F. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan tasarımında çocukların beklentilerinin belirlenmesi*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Balcı, A. (2002). *Etkili okul - okul geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baran, M. Yılmaz, A. Yıldırım, M. (2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi yapılarındaki kullanıcı gereksinimler. Diyarbakır huzurevleri Anaokulu Örneği. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 8, 27-44.
- Barton, L. and Hardigree, D. (1995). Risk and crisis management in facilities, Emerging paradigms in assesing critical incidents. *Facilities*. 13, 9-10, August.
- Beaty, J. (1988). *Skills for preschool teachers*. Columbus: OH; Merrill.
- Berk, N. (1993). *Sigortacılıkta risk yönetimi*. İstanbul: Emekli Sigorta Yayınları.
- Biçer, M., Yılmaz, N. ve Çizikçi A. (1990). *Okul öncesi öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi (1986). İstanbul: Milliyet Yayınları.

- Çağırğan, M. (1997). *Risk yönetimi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Can, H. (1999). *Organizasyon ve yönetim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çetinkaya, C. (2006). *Türkiye’ de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi ve bugünkü durumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Cevher, K. N. (2011). *Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri*. (Ed. Fatma Alisinanoğlu). Ankara: Pegem Akademi.
- Daft, Richard L. (1991), *Management*. Sec. Edit., Dryden, Press, USA.
- Demiriz, S. Karadağ, A. ve Ulutaş. İ. (2003). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dorfman, M. S. (2002). *Introduction to risk management and insurance*. Pearson Education, In., USA.
- Drucker, P. F. (1996). *Yönetim Uygulaması*. (Çev. Yarmalı, E. S.) İstanbul.
- Duman, G. ve Kocak, N. (2013). Çocuklarda oyun alanın biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi: Konya ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 11, 64-81.
- Duyar, İ. (2010). Relationship between school facility conditions and the delivery of instruction. *Journal of Facilities Management*. 8, 8-25.
- Edgington, M. (2007). Supporting young children to engage with risk and challenge. *Early Years Update*. Nisan 2017 tarihinde <http://www.teachingexpertise>.
- Elias, B. (2009). *National aviation security policy, strategy, and mode-specific plans, background and considerations for congress*. Congressional Research Service
- Emhan, A. (2009). Risk yönetim süreci ve risk yönetmekte kullanılan teknikler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23, 3.

- Ensari, B. (1997). *Okul öncesi eğitimi ve araç-gereçleri*. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Erginer, A. (2006). *Avrupa Birliği eğitim sistemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erşen, İ. (1999). *Sigortacılıkta risk yönetimi*. İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Estes. L. (2004). *Essential child care and early child education*. Boston: Pearson Prentice.
- Fıkırkoca, M. (2003). *Bütünsel risk yönetimi*. Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Finucane, M.L. (2000). *The affect heuristic in judgments of risk and benefits*. *Journal of Behavioral Decision Making*, 13,1-17.
- Fischhoff, B. S. Lichtenstein, P. Slovic, S. L. Derby, L. (1981). *Acceptable risk*. Press Syndicate of the University of Cambridge.
- Goelman, H.vd. (2006). Towards predictive model of quality in Canadian child care centers. *Early Childhood Research Quarterly*. 21, 280-295.
- Graves, Camp, D. (2007). Where do standards come from? a phenomenological study of the development of national board early childhood/generalist standards. *Journal of Research in Childhood Education*. 21, 420-437
- Greene, M. (1997). *Risk and insurance*, England.
- Gülcan, M. (2005). *AB ve eğitim süreci, AB ülkeleri eğitim sistemleri ve politikaları, yapısal uyum modeli*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güler, İ. B ve Demir, E. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin riskli oyunlara yönelik görüş ve algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17 (2), 97-116

- Güleş, F. (2013). *Okul öncesi eğitimde fiziksel çevreye ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gülşen, F. ve Erişen, Y. (2013). Okul öncesi eğitimde fiziksel çevre standartlarının belirlenmesi: paydaş görüşlerine dayalı bir analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 129-138
- Günbey, A. (2008). *Kurumsal risk yönetiminde iç denetimin rolü ve bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kütahya .
- Haktanır, G. (2005). Farklı ülkeler ve okul öncesi eğitimde farklılıklar. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 6 (62), 51-56
- Harwell, R. D. (2003). *A study of effective risk management practices in higher education*. University of Kansas.
- Havayioğlu, B. (2001). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim sistemi gereksinimlerinin fiziksel mekâna yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Henniger. M. L. (2005). *Teaching an introduction young children*. New Jersey: Pearson Prentice.
- Hertz, D. B. and Howard, T. (1983). *Risk analysis*, Singapore.
- Hogart, R. M. (1975). Cognitive processes and the assessment of subjective probability distributions. *Journal of the American Statistical Association*, 350, 271-281.
- J.F. Cramer; G.S. Browne, (Çev: Oğuzkan F). (1974). *Çağdaş eğitim milli eğitim sistemleri üzerine mukayeseli bir inceleme*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Ankara: Milli Eğitim Dergisi, Sayı 151*
- Kantarcıoğlu, S. (1983). *Anaokullarında metot ve öğrenim II*, İstanbul: MEB
- Kanyılmaz, E.S. (2016). *Riskli oyuna izin verme ölçeğinin geliştirilmesi ve annelerin riskli oyuna izin verme düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Burdur.
- Kalburan, N. C. (2014). Erken çocukluk döneminde riskli oyun. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 3*, 943-960.
- Kalemci, F. (1995). *Ankara il merkezinde bulunan özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarının çevre düzenlenmesi ve çalışan eğitimci personelin nitelikleri yönünden karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karaküçük, A. S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel mekan koşullarının incelenmesi: Sivas ili örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2*, 307-320.
- Kıldan, O. (2007). Okul öncesi eğitim ortamları. *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2*, 501-510.
- Kirazoğlu, S. F. (2012). *Fiziksel çevre - çocuk ilişkileri, açık oyun mekânları ve çocuk dostu çevre kriterleri üzerine bir değerlendirme; Bakırköy ve Beylikdüzü örnekleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Knight, S. (2012). Why adventure and why risk in the early years?. *Child Links, 3*, 15-18.
- Koçyiğit, S. (2007). *Farklı ülkelerde okul öncesi eğitim kurumlarının gelişimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Erzurum.

- Kubanç, Y. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 31, Cilt:7.
- Little, H., & Eager, D. (2010). Risk, challenge and safety: Implications for play quality and playground design. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18, 497-513.
- Little, H., Wyver, S. and Gibson, F. (2011). The influence of play context and adult attitudes on young children's physical risk-taking during outdoor play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 19(1), 113-131.
- Mason, L. (2002). *Meas risk: enterprise risk management takes a holistic approach*. California CPA, June.
- Maya, İ. (2011). *Eğitim kurumlarında risk ve yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Maya, İ. (2017). Pre-school Teachers' Self-values: A Case in Çanakkale. *Academic Journals*. 12(11), 595-603.
- Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuat Bankası, (1996). *Kamu kurum ve kuruluşlarınca açılacak Çocuk Bakımevleri Hakkında Yönetmelik*, Ek ve değişiklik: 25.1.1996/7840
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Erken çocukluk eğitimi kurumlarında fiziksel özellikler ve personel*. Ankara.
- Moutinho, L. (2000). *Strategic management in tourism*. Cabı Pupliching: New York
- Newhman, W. H. (1979). *Karar vermenin temel evreleri*. (Çev. Sürgit, K.). Todaie Yayınları.
- Nielsen, D. (2006). *Teaching young children* (Second ed.). United States: Corwin Press
- OECD (2001). *Early childhood education and care policy in Italy*. <http://www.oecd.org/home.22.02.2017>.
- Oktay, A. (2005). *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. İstanbul: Morpa Yayınları.

- Özçelik, Ö. (1996). Okul öncesi çocuklarının beslenmesi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*.
- Özdemir, S. Bacanlı, H. ve Sözer, M. (2007). *Türk Eğitim Derneği. Türkiye’de okulöncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: TED
- Özgediz, S. (1979). *Çocuk gelişiminin temel ilkeleri*. Ankara: Talim Terbiye Dairesi Başkanlığı.
- Özkubat, S. (2013). Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzeltilmesi ve donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Dergisi. Aralık 4, 58-66*
- Parlakkaya, R. (2003). *Finansal türev ürünlerle mali risk yönetimi ve muhasebe uygulamaları*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri* (2. Basım). Ankara: Anı Yayınları,
- Şen, S. (2010). Okul öncesi dönem çocukların genel özellikleri ve gereksinimleri. *Okul öncesi eğitime giriş* (Ed. G. Haktandır). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şener, E. A. (2001). *Okul öncesi çocuk eğitim merkezleri için değişebilir/dönüşebilir/esnek bir fiziksel çevre modeli*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Tos, F. (2001). *Çocuğun gelişiminde okul öncesi eğitim* (1. Baskı). İstanbul: Kariyer Dergisi.
- Tuncel, A. (1976). *Okul öncesi eğitim sistemi ve mimariye yansımaları*. Ankara: Tübitak, Yapı Araştırma Enstitüsü.
- Tunga, M. (2011). *Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetim Kılavuzu*, Ankara: Kitap Atölyesi Yayınları, 31-34.
- Turan, E. ve Şahin F. (1994). *İngiltere’ de okul öncesi eğitim*. 10. Okul öncesi semineri. İstanbul: Yapa Yayınları.

- Turan, E. ve Turan, M. (1998). *Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel koşulların ergonomik yönden değerlendirilmesi*. 6. Ergonomi Kongresi. Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.
- Turgut, E.Y. (2016). *Çocukların mobil internet deneyimleri: Kullanımı, risk faktörü ve risklerle başa çıkma stratejilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Erzurum.
- Türkoğlu, A. (1998). *Karşılaştırmalı eğitim dünya ülkelerinden örneklerle*. Adana: Baki Kitabevi.
- Ural, O. ve Ramazan, O. (2007). *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi* (1. Basım). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Ural, O. ve Ramazan, O. (2007). *Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi*. (Ed. S. Özdemir, M. Sözer). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Ünüvar, Ü. (2011). *Okul öncesi eğitimde kalitenin geliştirilmesine ilişkin idareci, öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Vaughan, E. - Vaughan, T. (1995), *Essential of insurance: A riskmanagement perspective*. New York.
- Yalçın, M. (2011). *Okul öncesi eğitim mekanlarında fiziksel çevrenin çocuk gelişimine etkisi ve mekan oluşumunu belirleyen psiko-sosyal belirleyiciler*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İç Mimari ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı. Sanatta Yeterlilik Tezi. Ankara.

- Yamamoto, Y. and, Li, J. (2012). What makes a high-Quality Preschool? similarities and differences between chinese immigrant and European American parents' views. *Early Childhood Research Quarterly*, 2, 306-315.
- Yeniceli, F. (2007). *Orta Anadolu Bölgesindeki bir ilin okul öncesi eğitim kurumlarının mekansal özellikleri*. Yayınlanmamış Bitirme Ödevi-Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sivas.
- Yıldırım, M. C. (2008). Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye'de okul öncesi eğitim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 091-110.
- Yüzbaşıoğlu, N. (2003). *Risk yönetimi ve bakanların denetimi*. İstanbul: Risk Yönetimi Konferansı.
- Warden, C. (2010) *Risk it! exchange beginnings workshop*, Mart/Nisan.
- Weelhousen, K. (1999). Big ideas for small spaces. <http://www.eric.ed.gov>
- Willett, A. M. (1971). *The economic theory of risk and insurance*. New York: Huebner Foundation Studies.
- www.meb.gov.tr/19-mill-egitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr%20adresinden%2027.01.2016
- Zink, R. and Leberman, S. (2001). Riskin a debate redefining risk and risk management; a new study. *Journal of experiential education*. 24 (1), 1.

Ekler

Ek A. Uygulama İzin Belgesi

Ek B. Araştırma Değerlendirme Formu

Ek C. Veri Toplama Aracı

Ek D. Örnekleme Dahil Edilen Okul Öncesi Eğitim Kurumları Listesi

Ekler

Ek A: Uygulama İzin Belgesi

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

LÖLEBURGAZ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
FAALİYET BELGESİ
01.03.2016

Sayı : 60305806-44-E.2411109
Konu: Anket Çalışması

**MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ÇANAKKALE**

İlgi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının
24/02/2016 tarihli ve 20333 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynep Kaymak TOPÇU tarafından "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk ve Yönetimi" konulu tez çalışması kapsamında, ekte belirtilen tarihlerde ve adı geçen okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilere yönelik görüşme çalışması yapılma isteği ilgi yazısıyla teklif edilmekte olup; Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme Komisyonunca incelenerek uygun görülmüştür. Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

İşil KORKMAZ
Şube Müdürü

OLUR
01.03.2016

Zülküf MEMİŞ
Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1-Komisyon Raporu (01 adet - 01 sayfa)
2-Okul Listesi (01 adet - 01 sayfa)

02 03 16

Ayrıntılı bilgi için: Özgür AYDIN
Tel: 0286 212 94 55-115

Millî Eğitim Müdürlüğü İl Bina
Elektronik Adres: stratejigelistirme17@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2c92-9459-373c-ac65-fd64 kodu ile teyit edilebilir.

Ek B. Araştırma Değerlendirme Formu

FORM: 2

**T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Zeynep KAYMAK TOPÇU
Kurumu / Üniversitesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Araştırma yapılacak iller/ilçeler	Çanakkale Merkez
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Anasınıfı, Anaokul
Araştırmanın konusu	"Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Risk ve Yönetimi"
Üniversite / Kurum Onayı	Var
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Tez Çalışması
Veri Toplama Araçları	Görüşme Formu
Görüş İstenilecek Birim/Birimler	Okul Öncesi Yönetici ve Öğretmenler
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
UYGUNDUR	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef Üyenin Adı ve Soyadı:	

KOMİSYON

2.5/02/2016
Komisyon Başkanı
İşil KORKMAZ

Üye
Süheyla H. YURDUSEV

Üye
Seçil YÜKSEL

Ek C. Veri Toplama Aracı

GÖRÜŞME FORMU
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA RİSK YÖNETİMİ

Okul adı :.....

Saat:.....

Tarih :.....

Başlangıç:....

Bitiş:.....

Sayın,....

Adım Zeynep Kaymak TOPÇU, Çanakkale Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrencisiyim ve Yüksek Lisans Tezimi yürütmekteyim. Okul öncesi eğitim kurumlarında hangi risklerle karşılaştığı ve bu risklerin nasıl yönetildiğini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma yapıyorum. Bu nedenle, sizinle izninizle bir görüşme yapmak istiyorum. Görüşmeyi, sizinle yapmamın nedeni, okulda karşılaştığınız riskleri en iyi bilen kişinin siz olmanızdır. Bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaşılan risk ve risk yönetimiyle nasıl başa çıkılacağı konusunda öğretmenlere ışık tutabilir.

*Bana görüşme süresince söylediklerinizle ilgili olarak, sizin ve okulun adı gizli kalacaktır.

*Görüşmeye başlamadan önce, söylediklerimle ilgili sormak istediğiniz bir soru ya da söylemek istediğiniz bir şey var mı?

*Zaman kazanmak için görüşmeyi ses kayıt cihazına kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir mahsuru var mı?

1. Okul öncesi öğretmenlerinin, demografik özellikleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin, risk kavramına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin, riskin önem derecesine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştıkları risklere ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin karşılaştığı risklerin yaş grubuna göre değişim gösterme olasılığına ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumdaki en riskli ortama ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumda karşılaştıkları risklerle baş etmek için yaptıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Okul öncesi öğretmenlerinin, riskli durumlardaki duygularına ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Okul öncesi öğretmenlerinin, riskli durumların yönetimi için destek aldığı kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri nelerdir?
10. Okul öncesi öğretmenlerinin, kurumdaki risklerin yönetimi için eğitim alıp almama konusuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Ek D. Örnekleme Dahil Edilen Okul Öncesi Eğitim Kurumları Listesi

İl	Okulun Adı
Çanakkale Merkez	Ali Ağaoğlu Anaokulu Anafartalar İlkokulu Atatürk Anaokulu Atatürk İlkokulu Barbaros Hayrettin Paşa İlkokulu Cumhuriyet Ortaokulu Hüseyin Akif Terzioğlu Anaokulu Özlem Kayalı İlkokulu Zübeyde Hanım Anaokulu Ömer Mart Ortaokulu